

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 16. – 29. jūnijs

Nr. 23 (1633)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Priecīgus vasaras Saulgriežus!

KARTUPEĻU LAUKA RADIO

niēplē

SAIME
Latviešu | Lettischer
kultūras biedrība | Kulturverein

Elīna Zālīte

VASARĀ

*Viss smaržo, līgo, zeļ un zied,
Un silti vēji glauž.
Iet laukos vasara un dzied,
Un saules tīklus auž.*

*Pār galvu liecas debesis
Kā mirdzošs kristāltrauks,
Un savā smaržā apreibis
Stāv klusi rudzu lauks.*

*Un tu vairs neesi tu pats,
Ko smagas domas māc,
Tev bezrūpīgs ir kļuvis skats
Un atpūšas reiz prāts.*

*Tu lielā dabas meldijā
Nu kļuvis akords sīks
Un it nemaz vairs nedomā,
Ka drīz šis krāšņums nīks.*

*Sirds klusi dzied, kā strautiņš šalc
Un putnam traucas līdz, –
Tu vairs tik mākonītis balts,
Mazs ziedu puteklīts.*

19. jūnijā plkst. 20:15 (pēc Latvijas laika) aicinām latviešus no visām pasaules malām pievienoties uz biedrības SAIME un Kartupeļu Lauka radio (KLR) organizēto nu jau otro "Latviešu vakaru" Zoom tiešsaistē!

Kopīgi sāksim gatavoties Saulgriežu vakaram – apgūsim vienkāršas svētku receptes, spēlēsīm prāta spēles, sadziedāsimies, sadajosimies un noslēgumā – KLR latviešu diskotēka ar DJ Artūru Pudānu.

Dalība pasākumā bez maksas, bet reģistrācija obligāta: <https://ej.uz/LatviesuVakari2>

... Kad 1856. gadā Krišjānis Barons, Juris Alunāns un Krišjānis Valdemārs kopā ar citiem jauniešiem sāka tikties "latviešu vakaros", viņiem vēl nebija ne jausmas par to, cik nozīmīgas šīs tikšanās izvērtīsies nākotnē. Jaunekļu galvenā pulcēšanās interese bija: "vairāk turēties kopā, izrunāties par šām un tām lietām, kas mūsu tautai varētu derēt par

prāta cilāšanu, un tādā modē mēs, latvieši, jo dienas varētu vairāk uz priekšu tapt." Skatiet arī: www.facebook.com/KartupeluLauks

Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Kultūras ministrija

Numura intervijā –
Valsts prezidents
Egils Levits
2. lpp.

Franks Gordons un
Juris Lorencs
par mūžīgiem
Jāņiem
5. lpp.

Trimdas izskolotie –
Līga Dadzīte un
Jānis Breidaks
6. lpp.

Sijā zeltu
Daugaviņa...
Pirmsjāņu
ceļojuma
piezīmes
9. lpp.

Īrijas latvieši
aicina pulkā
10. lpp.

Nākamais numurs
iznāks

2020. gada
29. jūnijā

9 770934 167501 8 23

Latvija reformu un krīzes gadā

Valsts prezidents Egils Levits intervijā Ligitai Kovtunai

Ir aizritējis pirmais jūsu prezidentūras gads. Kāda ir “bilance” – privātā un valstiskā? Ko vērtējat kā savus panākumus, kas palicis iecerēts un nepaveikts?

Personiskā “bilance” ir, manuprāt, pozitīva – amats, kuŗu mēģinu piepildīt, veicot savus uzdevumus, atbilstot maniem priekšstatiem, kādi tie bija, stājoties šai amatā. Valsts prezidents var tikai ieteikt, paust viedokli, virzīt. To arī daru. Tuvākie uzdevumi bija reformas – administratīvi teritoriālā, izglītības, veselības aprūpes, finanču, arī partiju financēšana u. c. Pirmajā darbības pusgadā viss ritēja, kā iecerēts, tad notika, kas notika, – Covid-19 krīze, kas ienesa pilnīgi jaunu situāciju un kas skaŗ ne vien katru no mums, tostarp prezidentu, bet valsti un visu pasauli. Bija jāpievēršas gluŗi konkrētiem uzdevumiem, kas ir vienkārši jārisina, bet “lielie jautājumi” jau arī nav pazuduŗi, un arī tie ir jārisina. Lai arī palēnām izejam no ņis krīzes, tomēr ir daudz ierobeŗojumu, mobilitātes ierobeŗojums ir tikai viens no tiem. Pateicoties mūsu valdības darbam, pieņēmām pareizos risinājumus laikus. Līdz ar to ierobeŗojumi mūsu valsti nebija pārlietu dziļi un plaŗi salīdzinājumā ar citām valstīm, kur to aptvēra par vēlu gan iedzīvotāji, gan politiķi. Turklāt – Latvijā cilvēki tomēr ir disciplinēti, līdz ar ko situācija ir objektīvi labāka nekā citur pasaulē. Un tam ir liela nozīme ņis krīzes seku risināšanā, ko leŗu ap vēl diviem trim gadiem.

Neparasti ātri un veiksmīgi Saeima pieņēma likumu par politisko partiju valsts financēšanu, kas bija viena no jūsu prioritātēm. Kādi tam iemesli?

Pirmām kārtām paŗu partiju ieinteresētība, protams. Bet tas nav valsts dāvinājums partijām – tas domāts, lai partijas varētu savus uzdevumus veikt bez bagāto sponsoru naudas. Turklāt kontrole ir ļoti stingra, to īsteno KNAB – Korupcijas novēršanas un apkārošanas birojs. Līdz ar to partijas veic savu demokratisko funkciju un var nelūgties naudu bagātiem ļaudīm, kam valsts intereses bieŗi vien ir pakārtotas personiskajām, kam biznesa intereses nav orientētas uz kopējo, uz valsts labumu, bet uz sava paŗa. ņi partiju financēšanas likuma ieviešana bija liels solis uz demokratijas nostiprināšanu valstī, un nu partijas veic savus pienākumus tā, kā tam demokratiskā valstī jābūŗ. Katŗa ziņā arī ievērojami tikuŗi samazināti politiskās korupcijas riski.

Ne tik raiti rit jūsu pamatprofesijas – tieslietu risinājumi. Kas panākts ņai jomā, kādas ir cerības tuvākajam laikam? Kā rit jūsu sadarbība ar tieslietu ministru?

Tiesiskums Latvijā darbojas, lai gan, protams, ir savas specifiskas problēmas. Pirmkārt – likumdošanas jomā. Te daŗu partiju “negribīguma” dēļ (jo aiz tām bijusi sponsoru nauda, par ko runājam iepriekŗ) likumdošanas risinājumi ir iekavēti.

Attiecībā uz kriminālprocesiem gan varu teikt, ka darbs rit labi,

piemēram, sakārtojot ieilguŗo tiesu procesu lietas. Otrkārt – aktuāli risināms ir jautājums par tiesneŗu, prokuroru un arī izmeklētāju darba kvalitāti un atalgojumu. Ceru, ka jaunievēlētās amatpersonas – jaunais ģenerālprokurors un Augstākās tiesas priekŗsēdis atradīs risinājumus. Sadarbība ar tieslietu ministru Jāni Bordānu arī rit labi.

Un arī ar citiem pārējiem ņalaika tik raibās valdības pārstāvjiem?

Tieŗām raibās! Aplūkojot tās sastāvu, varētu domāt, ka vienota darbība ir gandrīz neiespējama... Tas ir Ministru prezidenta Kriŗjāņa Kariņa nopelns, ka ņie daŗādie politiskie spēķi tiek saturēti kopā vienā valdībā. Mēs rēgulāri tiekamies, lai pārrunātu projektus un reformas, ko veic valdības ministrijas, un es tās savu amata pilnvaru ietvarā atbalstu. Īpaŗi vēlos atzīmēt valdības darbu Covid-19 krīzes laikā, kas bija tieŗām lietišķs un saprātīgs.

Smagi rit administratīvi teritoriālā reforma, līdz pat daŗa politiskā spēķa pārstāvju aicinājumam Valsts prezidentam to apturēt.

Lai pieņemtu un paustu savu viedokli, man ļoti rūpīgi ar to jāiepazīstas un jāpārbauda fakti, tāpēc ar savu atbildi nevaru steigties. Ir jāizvērtē galvenokārt no diviem skatupunktiem – juridiskā un lietderīgā jeb ekonomiskā.

Bet iedzīvotāju domas? Varakļanos, Ikŗķilē u. c.? Vai tās tiks ņemtas vērā līdz ar lietišķajiem apsvērumiem?

Pirmām kārtām tomēr ir tas, ka jābūŗ tā, lai valstij kopumā ņi reforma nāktu par labu. Esmu gandarīts, ka Saeima pieņēma manu priekŗlikumu pamatoties uz Latvijas vēsturiskajām zemēm, kam pamatā lielā mēŗā ir latviskās identitātes apsvērumi. Ja nu tomēr ir citas domas – tās jāuzklausa, jāņem vērā, jāpārlicina.

“Latvija var! Mēs ņo krīzi “menedŗējam” labāk pat par attīstītām pasaules demokratijas valstīm. Tas ir ievērots pasaulē, un tas ir jāturpina, lai ir pamats teikt: jā, Latvija ir starp tām valstīm, kas ir labākā, izkļūstot no krīzes. Un tas panākts ar saprātīgu politiku!”

Nākamā – izglītības reforma, un pavisam tieŗš jautājums: vai Latvijā nav par daudz augstskolu?

Uz diviem miljoniem iedzīvotāju augstskolu skaits mums ir lielākais Eiropā! Protams, ka ne visas spēj nodroŗināt augstāko izglītības kvalitāti, to, lai diplomam būtu vērtība. Reformas gaitā augstskolu skaits, dabiski, samazināties. ņim mēŗķim – izglītības kvalitātes paaugstināšanai – ir pakārtoti visi pārējie jautājumi. Pirmkārt, augstskolu tipoloģija: zinātnes augstskolas, lietišķās, mākslas un kul-

Foto: Edmunds Brencis

Egils Levits: “Jāŗos tieŗām būsim brīvāķi, lai gan ne ierasti brīvi savās svinēšanas izpausmēs. Tāpēc aicinu svinēt tradicionālā garā –, jo mūsu Jāŗu tradīcijas ir vienas no spēcīgākajām latviskuma iezīmēm, kas jākopj kā tradicionāli latviska.”

tūras. Otrkārt, augstskolu pārvaldības maiņa, iedibinot jaunu institūciju – padomes, kuŗās būs arī pārstāvi no plaŗākas sabiedrības, lai īstenotu galveno mēŗķi – izstrādāt augstskolu attīstības stratēģiju ar tam pakārtotiem mēŗķiem, kā izraudzīt rektoru, piesaŗstīt finanŗejumu u. c. ņāds modelis veiksmīgi darbojas, piemēram, Tartu

sākta, bet Covid-19 krīze to pārtrauca, un tā ir reforma, kam jāķeras klāt, tiklīdz būs iespējams. Jo tā skaŗ absolūti ikvienu no mums.

Pieklusinātāk ņobrīd kā Latvijā, tā citur pasaulē notiek valsts ārlietu darbība. Un tomēr – kādas problēmas un iespējas izgaismojuŗas Eiropas un arī visas pasaules kontekstā?

Saprotams, ka ikviena valsts ņai laikā vairāk ir vērsta uz iekŗpolitiku, ārpolitikas intensitāte ir mazinājusies. Problēmas? Redzējam, ka krīzes sākumā Eiropas valstu starpā tomēr nebija pietiekamas koordinācijas, katŗa slēdza savas robeŗas pēc sava ieskata, nekonsultējoties ar citām. No tā jāizdara secinājumi. Savukārt attiecībā uz krīzes ekonomisko pusi var teikt, ka Eiropas Savienība, ņķiet, ir uzdevumu augstumos, lokani reaŗējot uz, piemēram, finanŗu disciplīnu, par svarīgāko uzskatot vieglāku izeju no krīzes.

“Lielā mācība” attiecas uz dalībvalstu rīcības koordināciju – tā jāstiprina, turklāt ņemot vērā “Ķīnas faktoru”, respektīvi, to, ka tas kļuvis spēcīgāks.

Tātad – ir pamats domāt, ka Eiropa taps spēcīgāka un vienotāka?

Ceru, ka jā! Jo, ieskatoties ES vēsturē, redzams – kopŗ tās dibināšanas Savienība ir pārdzīvojuŗ vairākas krīzes. Un vienmēr, pretēji iedomātajam, tā nenoliedzami kļuŗusi spēcīgāka.

Un kāda būs Latvijas “lielā mācība”?

Tā, ka Latvija var! Mēs ņo krīzi “menedŗējam” labāk pat par attī-

stītām pasaules demokratijas valstīm. Tas ir ievērots pasaulē, un tas ir jāturpina, lai ir pamats teikt: jā, Latvija ir starp tām valstīm, kas ir labākā, izkļūstot no krīzes. Un tas panākts ar saprātīgu politiku!

Sāp sirds par to, kas notiek Amerikā, valstī, kas ir mūsu atbalsts un stratēģiskais partneris. Cik lielas ir jūsu baŗas?

Ļoti ceru, ka attiecībā uz Eiropas un ASV stratēģisko partnerību tiks novērtēta tās nozīmība kā Eiropas Savienībā, tā Amerikā. Tagad ņis jautājums varbūŗ nav “pirmajā plānā”, bet joprojām ir spēcīgs un svarīgs. Kas attiecas uz Amerikas iekŗpolitiskajām norīsem – ASV ir demokrātiska un tiesiska valsts, liela valsts, un kā tāda tā tiks galā ar izaicinājumiem, kas to ņobrīd piemeklējuŗi. Nav jau pirmoreiz. Lai gan jāņem vērā, ka pasaule ir mainījusies un turpina mainīties.

Mūsu saruna notiek Jāŗu laikā, vasaras saulgrīŗu priekŗvakarā. Drīz sāksies jauns dzīves cikls...

Jāŗos tieŗām būsim brīvāķi, lai gan ne ierasti brīvi savās svinēšanas izpausmēs. Tāpēc aicinu svinēt tradicionālā garā –, jo mūsu Jāŗu tradīcijas ir vienas no spēcīgākajām latviskuma iezīmēm, kas jākopj kā tradicionāli latviska.

ņi publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finanŗiālu atbalstu no Latvijas valsts budŗeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

***

Latvijā piemin

1941. gada masu deportācijas

Daudzviet Latvijā notika deportāciju piemiņas pasākumi. Liepājā laudis pulcējas mūzejā un Centrālkapos pie deportēto piemiņas akmeņa, bet 18. jūnijā atklāja izstādi "Dzīvesstāsti sarkanā terrora ēnā". Ventspilī piemiņas pasākums notika Tilta dārzā, bet Rīgā vienos dienā valsts augstākās amatpersonas nolika ziedus pie Brīvības pieminekļa.

"Represijās cietušo traģiskais liktenis saliedēja mūsu gribu atjaunot savu Latvijas valsti. Atjaunotā, neatkarīgā, demokrātiskā Latvija ir 14. jūnijā izsūtīto Latvijas pilsoņu lolotais sapnis. Mēs tagad tādi dzīvojam. Tā ir taisnības un patiesības uzvara. Tā ir ideālu uzvara pār ļaunumu. Ir svarīgi to atcerēties un apzināties. Mūsu tautas vēsturiskajā pieredzē mēs varam smelties arī spēku šodienas grūtību pārvarēšanai, samērojot mūsdienu problēmas ar tā laika smagajiem apstākļiem okupācijas režīmā. Mēs varam tikai apbrīnot mūsu vecākus un vecvecākus, kuri to visu izturēja," uzrunā pie Brīvības pieminekļa teica Valsts prezidents Egils Levits.

14. jūnijā Valsts prezidents Egils Levits, pieminot komunistiskā genocīda upuru piemiņu, Rīgas pili tikās ar Sibīrijas izsūtīšanu pārdzīvojušajiem un skolēnu darbu konkursa "Sibīrijas bērni" dalībniekiem, kā arī nolika ziedus pie Brīvības pieminekļa.

Uzrunājot gan Rīgas pils viesus, gan klātesošos pie Brīvības pieminekļa, Valsts prezidents uzsvēra, ka komunistiskā genocīda noziegumiem pret cilvēci nav noilguma. Tas ir šodienas paaudžu pienākums atcerēties un pieminēt mūsu valsts pilsoņus – padomju okupācijas režīma 1941. gada nozieguma upurus. "Atjaunotā, neatkarīgā un demokrātiskā Latvija ir 14. jūnijā izsūtīto Latvijas pilsoņu lolotais sapnis. Mēs tajā dzīvojam. Tā ir taisnības un patiesības uzvara. Tā ir ideālu uzvara pār ļauno un noziedzīgo. Ir svarīgi to atcerēties un apzināties," teica E. Levits.

***

Baltinavā piemin 80 gadus kopš Masļenku traģēdijas

Masļenku traģēdija ir viena no drūmākajām vēstures notikumu lappusēm Latvijas Valsts robežsardzes vēsturē. Pēc Padomju Savienības NKVD karaspēka vienības uzbrukuma vairākiem robežsardzes objektiem Abrenes apriņķī 1940. gada 15. jūnijā dzīvību zaudēja trīs robežsargi un divas civilpersonas. (*Vairāk lasiet 8. lpp.*) Baltinavā notika traģēdijas 80. gadadienai veltīti atceres pasākumi un piemiņas izstādes atklāšana.

80 gadus vēlāk 15. jūnijā Masļenku traģēdijas piemiņas vietā

pulcējas robežsargi un ieradās Valsts prezidents Egils Levits, lai pieminētu tik bēdīgo Valsts robežsardzes vēstures notikumu. Levits Baltinavā ieradās kopā ar Valsts robežsardzes vadību. Valsts prezidents uzrunā mudināja iedzīvotājus tolaik notikušo saukt istajos vārdos: "Ziņu aģentūra nākamajā dienā vēstīja nevis par neslēptu kaimiņvalsts agresiju un robežsargu varonību, bet šķietami par kļūdu atgadījumu pie Latvijas un Krievijas robežas. Čīņa par savu valsti sākās tieši šeit pirms 80 gadiem. Robežsargi Valdis Grīnvalds, Kārlis Beizaks, Pēteris Cimoška, Jānis Macītis toreiz izdarīja savu izvēli un cīnījās. Tādi viņi nebija vienīgie." Pasākumu apmeklēja arī nu jau atvaļinātais robežsargs Gunārs Abrickis. Viņa vectēvs 1940. gada 15. jūnijā atradās trīs kilometru attālumā no notikuma vietas. "Ierados uz šejieni, lai atcerētos savu vectēvu Jezu Abricki, kurš tajā liktenīgajā naktī atradās tajā vietā un kā robežsargs sniedza palīdzību kaimiņiem, Masļenku-Lejnieku sardzei. Viņš jau no paša sākuma bija savas zemes patriots. Dēls arī turpināja gaitas, iestājās Zemessardzē, es arī iestājos Robežsardzē," pastāstīja Abrickis.

"Tas bija tāds tiešām ļoti sāpīgs notikums mūsu valsts vēsturē. Vienmēr atnākam ar ziediem, noliekam. Godinām tos cilvēkus, kas ir atdevuši savas dzīvības par mūsu Latviju," pastāstīja Baltinavas novada iedzīvotāja Antonija Toma.

Baltinavas mūzejā līdz 1. oktobrim varēs aplūkot arī traģēdijai veltītu izstādi ar tās norises vietas maketu, bet pirms četriem gadiem Baltinavā atklātā piemiņas vieta ir vienīgā, kas veltīta tieši Masļenkiem. Tur tagad ik gadu tiek pieminēti valsts robežsardzes vēstures traģiskākie notikumi.

***

Ventspilī piemin Latvijas Republikas okupācijas dienu

17. jūnijā, plkst. 18 Meža kapos pie Baltā krusta notika pasākums Latvijas Republikas okupācijas piemiņai. Ikviens tika aicināts nolikt ziedus un piedalīties piemiņas brīdī, kas veltīts Latvijas Republikas okupācijas dienai, kopā ar pārstāvjiem no Ventspils novada politiski represēto apvienības, Ventspils pilsētas domes, Zemessardzes 46. kājnieku bataljona, Valsts robežsardzes un Ventspils Kultūras centra. Mūzikā priekšnesumu piemiņas sarīkojumā sniedza Ventspils Kultūras centra metallpūšamo instrumentu ansamblis "Ventspils Brass".

***

Viļņā apspriežas ārlietu ministri

Baltijas valstis un Polija atzīt nepieciešamību iespējamā otrā Covid-19 viļņa gadījumā darboties koordinētāk, pēc apspriedes Viļņā paziņojuši Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas ārlietu ministri. "Ar savu piemēru mēs rādām, ka ir iespējama un nepieciešama labāka koordinācija. Ja šai krīzē mēs iegājām katrs atsevišķi, (...) tad vismaz iziet vajadzētu koordinēti", preses konferencē norādījis Lietuvas ārlietu ministrs Lins Linkevičs. "Mēs nemitīgi runājam par

to, lai būtu labāk sagatavoti, ja, nedod, Dievs, nāktu otrais vilnis," viņš paziņojis. Arī Latvijas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs atzinis, ka pēc pirmā slimības viļņa kļuvis skaidrs, ka nepieciešama labāka koordinācija – īpaši pieņemot lēmumus par robežām un pilsoņu iespējām atgriezties no ārvalstīm.

***

ASV vēstniecība Latvijai dāvina Covid-19 testus un laboratorijas aprīkojumu

ASV vēstniecība uzdāvinājusi Latvijas Aizsardzības un Veselības ministrijām Covid-19 testus un laboratorijas aprīkojumu 400 000 ASV dolaru (352 485 eiro) vērtībā, informēja vēstniecības preses un kultūras nodaļa.

ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails (no labās) pasniedz Covid-19 testēšanas komplektus un laboratorijas aprīkojumu 4000 testu veikšanai Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcā referencēs laboratorijas galvenajam speciālistam Sergejam Ņikišinam // Foto: LETA

***

Ar izrādi "Mana Magadana" Latvijas Okupācijas muzejs atkal atvērts apmeklētājiem

Latvijas Okupācijas muzejs 2020. gada 12. jūnijā atkal atvēra durvis apmeklētājiem, piedāvājot individuāli vai nelielās grupās apskatīt pagaidu ekspozīciju Raiņa bulvārī 7.

Atvēršanas dienā mūzejā notika aktiera un režisora Ērika Vilsona monoizrāde "Mana Magadana", kurā viņš atklāj uz Sibīriju izsūtīto vecāku dzīvesstāstus, paša bērnības atmiņas un atgriešanos Magadanā kopā ar režisores Dzintras Gekas vadīto "Sibīrijas bērnu" ekspedīciju. Mūzejs kā pateicību šo iespēju noskatīties izrādi dāvina cilvēkiem, kuri pēdējā laikā nodevuši mūzeja krājuma piemiņas lietas vai snieguši video liecības.

***

Rīgas centrā tiks būvēta akustiskā koncertzāle

Rīgā tiks būvēta akustiskā koncertzāle, 15. jūnijā pēc koalīciju veidojošo partiju sadarbības sanāksmes sacīja Ministru prezidents Krišjānis Kariņš. Viņš informēja, ka Ministru kabinets izskatīs Kultūras ministrijas sagatavot informātīvo ziņojumu par Rīgas akustiskās koncertzāles celtniecību Elizabetes ielā 2, kur patlaban atrodas tā dēvētais "Pasaules tirdzniecības centrs" (*attēlā*), bet

SPILGTS CITĀTS

"Vajadzības spiesti, mēs esam ārkārtīgi solidāri"

No Ministru prezidenta **Krišjāņa Kariņa** intervijas **Paulam Raudsepam** (*Nedēļrakstā IR*)

Varam priecāties, ka Latvijā ar Covid-19 saslimušo un mirušo skaits ir viens no zemākajiem Eiropā. Cik lielā mērā tas ir valdības rīcības nopelns, un cik lielā mērā mums vienkārši palaimējās?

Tas ir sabiedrības kopējais nopelns. Ko mēs kā valdība darījām? Mēs pat pirms pirmā upura jau bijām nonākuši līdz formulai "divi cilvēki, divi metri", un skolas un pasažieru pārvadājumi bija slēgti. Tā mēs spējam salauzt transmisijas

ķēdi. Bet tas vispār nebūtu bijis iespējams, ja sabiedrība nebūtu tik atbildīga. Vajadzības spiesti, mēs esam ārkārtīgi solidāri un ātri spējam reaģēt. (..)

Mums saslimstības "pīķis" neuzgāja tik augstu kā igauņiem un lietuviešiem, izdevās nepārslogot veselības aprūpes sistēmu. Valdībā par katru soli bija lielas diskusijas, reizēm arī domstarpības, bet beigās pirms katra lēmuma pieņemšanas sekojām tam, ko teica epidemiologi. Politika neizbēgami ir daļa no tā. Visi lēmumi ir politiski, jo epidemiologi ir tikai cilvēki un nav jau skaidru priekšrakstu, kā slimības gaita noritēs Latvijā. Apbrīnojami, cik īsā laikā mēs spējam pieņemt lēmumus, lai gan atsevišķas sēdes mums gāja veselu dienu.

Vai bijušas kādas kļūdas? Ne tikai epidemioloģiskajos lēmumos, bet arī ekonomiskā atbalsta programmās?

Drīzāk mums bija daudzi lieli izaicinājumi. Bijām spiesti ļoti īsā laikā izveidot lielāko, centrālo atbalsta mehānismu – dikstāvi. (..) Es zinu, ka daļu sabiedrības tas mulsina, ir daudzi uzņēmumi, kas bijuši frustrēti. Kopumā šai programmai tika paredzēti 100 miljoni eiro, mēs esam izmaksājuši kādus 36 miljonus. Kas ir svarīgi – bezdarbs šajā laikā mums ir palielinājies no 6,3 līdz 8,4%. Divu procentpunktu pieaugums, tie ir kādi 18 tūkstoši cilvēku. Bet apmēram 40 tūkstoši cilvēku ir saņēmuši dikstāves pabalstus, nav kļuvuši par bezdarbniekiem. Tiktāl tas ir bijis veiksmīgi.

Veselības aprūpes finansējums mums visu laiku ir bijis starp 3,5 un 4% no IKP, kas ir krietni mazāk par vidējo ES, bet arī mazāk nekā Lietuvā un Igaunijā. Vai pēc šīs pandēmijas pieredzes mēs tiešām varam turpināt veselības nozari badināt? Ko sakāt mediķiem, kuri prasa algas palielināt jau šogad?

Man ir ļoti vienkāršs redzējums – varam gādāt vairāk naudas veselības aprūpei, bet mums ir jāpieņem daži lēmumi, kas skar nodokļu jomu. Varam daļu no sociālā nodokļa un no iedzīvotāju ienākuma nodokļa iezīmēt veselības aprūpei un nodrošināt garantētu bāzes ienākumu, kas nav atkarīgs no politiku lēmumiem. Taču šī krīze ir arī parādījusi, ka mums ir nepiedodami daudz cilvēku, kuri ir strādājuši legalā režīmā, bet kuri nav sociāli pasargāti. Es gribētu vienkāršot šos daudzus izņēmuma režīmus vienā režīmā, kurā nodoklis sedz arī sociālo un veselības aprūpi. (..)

agrāk – Latvijas Komunistiskās partijas Centrālkomitejas ēka.

Kultūras ministrs Nauris Puntulis pavēstīja, ka akustiskā koncertzāle Rīgā ir sens un gadiem nenokārtots valsts parāds Latvijai izcilajai mūzikas nozarei. Ministrs puda gandarījumu, ka valdība kā komanda ir gatava nokārtot šo parādu cieņpilnā veidā un arī laikā. Nojaucot ēku, pilsēta atbrīvosies no komūnisma laika būves, kas nomenklatūras vajadzībām izbūvēta vienā no labākajām vietām pilsētā, puda politiķis. "Ministru kabineta sēdē pieņemsim šo lēmumu. Tā būs liela diena gan valdībai, gan kultūras nozarei," sacīja Puntulis. Tāpat ministrs pastāstīja, ka koncertzāles būv-

niecībai tiks izsludināts starptautisks konkurss. Puntuļa ieskatā, koncertzāle pieprasa ekskluzīvu projektu un finansējums būs iekļauts nākamā gada budžetā. Runājot par nākamajiem soļiem, Puntulis sacīja, ka nākamā gada pavasarī, iespējams, tiks izsludināts konkurss par ēkas nojaukšanu un parālielā noritēs darbs pie sīku projekta, kas, kā plānots, notiks divās kārtās. Viņaprāt, būvniecības uzsākšana varētu notikt trīs gadu laikā.

***

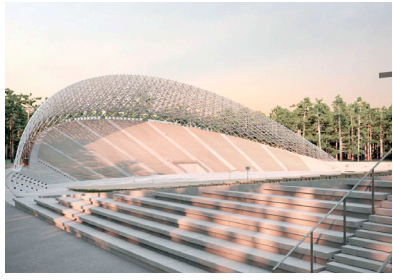
Pabeigts Mežaparka Lielās estrādes kupols

Rīgas pašvaldības pagaidu administrācijas pārstāvji kopā ar valdības ministriem, būvniekiem, arhitektiem, Dziesmu un deju svētku rīkotājiem, virsdiriģentiem un projektā iesaistīto institūciju un mediju pārstāvjiem klātienē iepazīs ar Mežaparka Lielās estrādes būvniecības B posma pirmajā kārtā paveiktajiem darbiem.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

“Mežaparkā vienmēr noris grandiozi svētki. Pārbūvētā estrāde ļaus tiem būt vēl varenākiem un dižākiem. Šis arhitektoniskais risinājums nav tikai Rīgas un Latvijas lepnums, tas ir pasaules mēroga objekts. Ceru, ka 2021. gada Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku dalībnieki patiesi izbaudīs estrādes jaunās akustiskās un infrastruktūras priekšrocības, gūstot vienreizīgu pieredzi,” pasākumā norādīja Rīgas pilsētas pašvaldības pagaidu administrācijas vadītājs Edvins Balševics.

***

Spriest par Brīvības pieminekļa izgaismošanu

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā publiskajai apspriešanai izstādīta Brīvības pieminekļa izgaismošanas arhitektoniskā koncepcija, aģentūru LETA informēja Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonda pārstāve Ilze Ošāne. Viņa stāstīja, ka sabiedrības apskatei tā būs pieejama līdz pat augusta beigām vairākās bibliotēkās Latvijā. Lai izgaismotu Brīvības pieminekli, Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonds pērn sāka labdarības kustību “Gaisma mūsu brīvībai!”. Gada laikā, pateicoties ziedotājiem un sabiedrības atbalstam, sagatavota arhitektoniskā koncepcija un būvprojekts minimālā apjomā Latvijas arhitekta Austra Mailiša un gaisma mākslinieka Normunda Bļasāna vadībā, respektējot šī ansambļa vēsturisko, oriģinālo ieceru.

***

Latvijas augstskolas starptautiskajā multirangā

Latvijas augstskolas ir ļoti dažādas, vairākām no tām ir izcili rādītāji, taču tikai kādā no augstskolas darbības jomām: tādi secinājumi radušies, aplūkojot jaunāko starptautisko augstskolu multirangu, tā saukto “U-Multirank”, kas nesēn publiskots. No Latvijas tajā vērtētas 20 augstskolas. Katru gadu multiranga izvētīto Latvijas augstskolu skaits pieaug. Iespējams, tas saistīts ar to, ka, lemjot par valsts finansējuma piešķiršanu augstskolām, tiek ņemts vērā, vai augstskola iekļauta “U-multirank”. Latvijas Jūras akadēmija un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (RTA) ir starp 25 labākajām augstskolām studentu mobilitātes ziņā. Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) un Rīgas Stradiņa universitāte (RSU) iekļuvušas topā, kurā ietvertas 25 pasaules augstskolas, kas nodrošina labāko zinātnisko publikāciju pieejamību. Savukārt Latvijas Universitāte (LU) iekļauta starp 25 izcilniecēm, kas vislabāk sadarbojas ar uzņēmējiem biznesa studiju programmā.

Kopumā multiranga veidotāji augstskolas vērtē pēc vairāk nekā 30 dažādiem kritērijiem, kas sa-

grupēti piecās jomās: studiju process, pētniecība, tehnoloģiju pārnesē jeb valorizācija, internacionalizācija un reģionālā iesaiste. Vērtējums tiek izteikts gan procentuāli, gan līmeņos. Visaugstākais ir A līmenis. Starp Latvijas augstskolām visbiežāk ar A līmeni novērtēta RTU sniegums: šī universitāte ieguvusi pat 11 A vērtējumus. Tikpat daudz A vērtējumus RTU ieguva pērn, vēl pirms gada tai bija tikai seši augstākā līmeņa vērtējumi, bet arī tad RTU bija pirmajā vietā starp Latvijas augstskolām. Otrā augstāk vērtētā Latvijas augstskola arī tāpat kā 2019. gadā ir RTA, kurai piešķirti deviņi A līmeņi: tikpat tai bija pērn, kad tā arī bija otrā. Trešo vietu daļa vairākas Latvijas augstskolas, kas tikušas pie septiņiem A līmeņiem. Vērtējot Latvijas augstskolu sniegumu kopumā, multiranga veidotāji secina, ka tās ir sevišķi spēcīgas starptautiskās sadarbības un reģionālās iesaistes jomās.

Diemžēl Latvijas augstskolas tikušas arī pie viszemākā līmeņa – E – vērtējumiem. Tas ticis Latvijas Kristīgajai akadēmijai (LKA), prievātajai augstskolai RISEBA un Banku augstskolai par zinātnisko publikāciju trūkumu, kā arī Daugavpils universitātei (DU), Mūzikas akadēmijai, RSU, RTA un Latvijas Kultūras akadēmijai par zemu patentu skaitu. No mākslas un kultūras augstskolām daudz patentējamo atklājumu diez vai vispār var gaidīt. Multiranga veidotāji nav skopojušies arī ar D – otro zemāko – vērtējumu Latvijas augstskolām. Tas piešķirts visdažādākajās jomās. DU, RTA, LKA un RISEBA to saņēmušas rādītājā, kurā tiek vērtēts, cik bieži absolventi pabeidz bakalaura studijas tām atvēlētajā laikā (tātad bez studiju pārtraukšanas).

Tikpat augstskolu – Rīgas Stradiņa universitāte, DU, LU, Latvijas Lauksaimniecības universitāte – D līmeni saņēmušas par cietēšanas biežumu, proti, cik bieži (vai šajā gadījumā – reti) tajās tapušas zinātniskās publikācijas tiek citētas. RTU te saņēmusi C līmeni, bet par citām Latvijas augstskolām reitīnga veidotājiem pat nav bijuši dati, ko vērtēt.

***

Uzstādīta piemiņas zīme latviešu imigrantiem Manitobā

Kens Valainis un viņa dzīvesbiedre Valerie ir uzlikuši piemiņas plāksni Fork River pilsētā Manitobā par godu latviešu imigrantiem, kas ieradās Dauphin Lake apkārtnē pagājušā gadsimta sākumā labākas dzīves meklējumos. Plāksne atrodas pie Mossey River skolām veltītā pieminekļa.

Kena Valaiņa vectēvs Viljams Berķis bija dzimis Latvijā un ieradās Fork River apkārtnē 1912. gadā. Viņa vecāki Martins un Grēta Berķi, kā arī viņa brālis Alberts pievienojās gadu vēlāk. Kena vecmāte Zetta (Yaeger) Berķis arī dzimusi Latvijā un ieradās Manitobā 1913. gadā kopā ar saviem vecākiem Kristianu un Elizabeti Yaeger. Kena Valaiņa māte Lidija Berķis/Dewbury) Valainis dzimusi 1914. gadā un uzauga Fork River. Viņa kopā ar savu pirmo vīru Harry (“Al”) Dewbury pilsētā vadīja automašīnu remonta darbnīcu un kafejnīcu.

***

Tērvetes dabas parkā atrasts unikāls ugunskaņu kapulauks

Tērvetes Dabas parka teritorijā objektu apzināšanas un izpētes darbu laikā atrasts unikāls ugunskaņu kapulauks, aģentūru LETA informēja Latvijas Universitātes Latvijas Vēstures institūta Arheoloģijas nodaļas zinātniskais asistents un Tērvetes vēstures muzeja vadītājs Normunds Jērums.

Skulptūras – Sprīdītis un Lutausis Tērvetes dabas parkā // Foto: LETA

Darbu mērķis bija pārbaudīt Jerumam sniegtās ziņas par senlietu atradumiem parka teritorijā. Vēsturisko liecību apzināšanas laikā iemērīti seši laukumi, kopumā izpētot 11,5 kvadrātmetru lielu platību. Rezultātā atklājās pieci ugunskaņi, kuri datējami ar 12. gadsimtu vai 13. gadsimta sākumu. Vienā no izrakumu laukumiem tika konstatēts dubultais ugunskaņš, kurā, spriežot pēc senlietām, vienkopus apbedīti gan sieviete, gan vīrietis. Dubultkaņš bija bagāts ar mirušajiem līdzī dotajam rotām un sadzīves priekšmetiem.

***

No 2021. gada vidus Latvijā būs 42 pašvaldības

Latvijā pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām būs 42 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā. To paredz Saeimā 10. jūnijā, galīgajā lasījumā pieņemtais Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums, vēsta Saeimas Preses dienests. “Administratīvi teritoriālo reformu var salīdzināt ar ilgi skrietu ultramaratonu. Komisijā kopumā vairāk nekā 120 darba stundās ir izskatīti vairāk nekā 800 priekšlikumi. Šī maratona stafetes kociņu gaida jau citas gadiem apspriestas un arī jau iesāktas reformas, piemēram, slimnīcu un skolu tīkla sakārtošana, kas tagad varēs virzīties daudz raitāk,” sacīja Administratīvi teritoriālās reformas komisijas priekšsēdis Artūrs Toms Plešs.

***

Smilšu skulptūru parkam Jelgavā šogad jauna koncepcija

Turpinot četrpadsmit gadus ilgo tradīciju un pielāgojoties situācijai, Jelgavā, Pasta salā arī šogad taps smilšu skulptūru parks. Pilsētas 755. jubilejas gadā tiks godinātas Jelgavas vēstures leģendas un lielākās vērtības – no senajiem ziemeļbriežu medniekiem līdz grupai “Prāta Vētra”.

Smilšu skulptūru parks

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

IZRAĒLA. Pieminot komunistiskā genocīda upuļus un deportācijas 79. gadadienu, svētdien, 2020. gada 14. jūnijā Latvijas vēstniece Izraēlā Elita Gavele pulcināja viesus uz Dzintras Gekas grāmatas “Šalom, Sibīrija!” atvēršanas svētkiem. Grāmata, kurā apkopotas 1941. un 1949. gadā no Latvijas uz Sibīriju aizvesto ebreju bērnu atmiņas, nākotnē kalpos par vēl vienu dokumentālu liecību traģiskajiem notikumiem Latvijas 20. gadsimta vēsturē. Vēstniecības svinīgajā ceremonijā tika pieminēti 1941. gada 14. jūnijā no Latvijas deportētie Latvijas iedzīvotāji, no kuriem lielāko procentuālo daļu veidoja ebreju tautības cilvēki – 11,7% vai kopumā 1500 ģimeņu, kas kopā ar pārējo tautību cilvēkiem kravas vagonos devās izsūtījumā uz tālo Sibīriju. Siltā, ģimeniskā gaisotnē vēstniece Elita Gavele pateicās visiem, kuri varēja ierasties vēstniecībā, īpaši pašiem Sibīrijā izdzīvojušajiem, kuri tolaik bija bērni vai bija dzimuši Sibīrijā. Vēstniece aicināja padalīties ar saviem atmiņu stāstiem visus klātesošos. Vissirsnīgākie pateicības vārdi tika veltīti Dzintrai Gekai, grāmatas autorei un fonda “Sibīrijas bērni” dibinātājai un vadītājai par viņas milzīgo veikumu Latvijas vēstures traģisko notikumu dokumentēšanā. Lietuvas vēstniece Izraēlā Lina Antanavičiene, kurā pagodināja pasākumu ar savu klātbūtni, dalījās atmiņās ar savas ģimenes stāstu un visas Lietuvas līdzīgo traģisko likteni 1941. gada jūnijā.

Latvijas un Igaunijas ebreju asociācijas valdes priekšsēdis Eli Valks pateicās savas asociācijas biedriem par to palīdzību, ko viņi sniedza fondam “Sibīrijas bērni”, uzmeklējot Izraēlā tos cilvēkus, kuri tika izsūtīti un vēlāk atgriezās Latvijā, turpinājumā pārceļoties uz dzīvi Izraēlā.

Grāmata “Šalom, Sibīrija!” (*Shalom, Siberia! / Шалом, Сибирь!*) 658 lappusēs apkopoti 26 no Latvijas deportēto ebreju stāsti. Grāmata izdota trijās valodās – latviešu, krievu un angļu, tās ievadvārdus uzrakstījusi bij. Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga.

Sibīrijas tema un Latvijas iedzīvotāju piespiedu deportācija Izraēlas sabiedrībai nav plaši zināma, tādēļ vēstniecība kopā ar fondu “Sibīrijas bērni” organizēja jau ceturto pasākumu, pieaicinot ne tikai traģisko notikumu dalībniekus, bet arī Izraēlas vēsturniekus un žurnālistus.

ČECHIJA. 10. jūnijā Latvijas vēstniece Gunta Pastore piedalījās vainagu nolikšanas ceremonijā Lidicē, godinot nacisma upuru piemiņu. Lidice ir Čehijai simboliska vieta, – tā atgādina par vienu no Čehijas vēstures melnākajām lappusēm. 1942. gadā Lidices ciems tika pilnībā iznīcināts un tā iedzīvotāji nošauti. Šogad dalība piemiņas pasākumā bija individuāla saistībā ar vīrusa pandēmijas ierobežojumiem. Tajā piedalījās Čehijas amatpersonas, diplomātiskais korpus, kā arī upuņu radnieki. Vēstniece apmeklēja 48. Starptautisko bērnu mākslas izstādi un konkursu “Lidice 2020”. Šis bērnu mākslas darbu konkurss jau gandrīz 50 gadus atzīmē Lidices traģisko likteni. Tiekoties ar izstādes kurātoru Staņislavu Doleželovu, vēstniece pauda gandarījumu, ka šogad Latvija ir pārstāvēta ar 50 bērnu darbiem no dažādām mūsu valsts vietām. Latvija jau daudzus gadus aktīvi piedalās “Lidices” konkursā. Šogad konkursā piedalās 22 216 bērnu darbi no 78 pasaules valstīm.

KANADA. 9. jūnijā vēstnieks Kārlis Eichenbaums piedalījās Ārlietu ministrijas organizētajā virtuālajā pasākumā *Together Apart* (“Šķirti kopā”). Kanadas ārlietu ministrs Fransuā-Filips Šampaņs izteica solidaritāti ārvalstu diplomātiskajam korpusam pandēmijas apstākļos, kā arī iezīmēja galvenās starptautiskās aktualitātes un veicamos darbus pirms ANO Drošības padomes nepastāvīgo locekļu vēlēšanām. Kanadas vēstnieki no vairākām valstīm, arī no Rīgas, – vēstnieks Kevins Rekss, akcentēja, Kanadas ārpolitiskās aktualitātes savās dienesta vietās.

ZVIEDRIJA. 8. jūnijā ar Biedru gada pilnsapulci noslēdzās Stokholmas Diplomātu dzīvesbiedru asociācijas 2019./2020. gada sezona. Šajā laikā asociācijas prezidente bija Latvijas vēstnieka Zviedrijā kundze Sandra Krama. Pirmo reizi pilnsapulce notika virtuāli. Tās laikā Sandra Krama sniedza gada ziņojumu un kopā ar valdi digitāli rikoja prezidenta vēlēšanas nākamajai sezonai.

Parka māksliniecisks koncepciju radījis tēlnieks Kārlis Īle, bet smilšu mākslas darbu izveidē piedalīsies mākslinieki no visas Latvijas. Skulptūru parks apmeklētājus gaidīs jau no 20. jūnija un būs apskatāms visas vasaras garumā. Pielāgojoties valsti un pasaulē noteiktajai ārkārtas situācijai un ierobežojumiem, Starptautiskais Smilšu skulptūru festivāls Jelgavā šogad nevar uzņemt māks-

Latvijas vēstniecība, Boriss Beļņikjs

liniekus no visas pasaules. Tomēr pasākuma organizatori ir raduši risinājumu, lai arī šoreiz jelgavniekiem un pilsētas viesiem visas vasaras garumā būtu iespēja ielūkoties smilšu mākslas pasaulē.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Kad misionārs un vēlākais bīskaps Meinards 1184. gadā uz cēla koka kapelu Ikšķilē, šejienes senlatviešu cilšu ļaudis jau gadsimtiem svinēja vasaras saulgriežus, un Meinarda pēdās Līvzemē ieradusies kristietības nesēji brīnījās, cik siksti šie “pagāni” turējās pie šīs pirmslaiku paražas – ar uguns kuriem, ozollapu vainagiem un ligošanu. Un Kremļa ieceltais vietvaldis Arvīds Pelše to nespēja iz-

skaust, nožņaut vēl padomju okupācijas briedumā...

Jāņi bija, ir un būs latviešu identitātes neatņemama sastāvdaļa, tās īpatības spilgta izpausme, un pēckaņa trimdas gados gan tuvās, gan tālās piekrastēs – no Stokholmas līdz Sidnejai, no Lībekas līdz Losandželosai šie svētki stiprināja trimdnieku etnisko pašapziņu, glābjot tās jauno paaudzi no asimilācijas.

Tagad, kad Latvija nu jau 30 gadus ir atkal brīva un dzelzs priekšskars palicis tikai par drūmu atmiņu, izveidojusies diezgan daudzskaitlīga latviešu diaspora, un, var teikt, ligošana kļuvusi globāla.

Arī Izraēlā, kur mīt maza šīs diasporas daļiņa, rosīgi darbojas vēl oficiāli neregistrēta “Latviešu biedrība Izraēlā”, kas pulcina šai zemē mītošos, strādājošos un studējošos latviešu tautības cilvē-

kus. Biedrība atrodas Eiropas latviešu apvienības paspārnē un cieši kontaktējas ar to.

Sasodītais koronavīruss sāpīgi skāris tiklab Latviju, cik, teiksim, “pārējo pasauli”, ierobežojumi skar ne tikai cilvēku ikdienu, bet arī svētku reizes, taču, raugi, Izraēlas latviešu biedrība svētdien, 21. jūnijā rīko Jāņu vakaru ar ligošanu, “mēģinot iekurt arī uguns kuru”, un būšot arī “groziņi”.

Kur? Rišonlecionas pludmalē. Tikš ievērota divu metru distancē, tomēr kopības sajūta būs visai cieša.

Rišonleciona dibināta 1882. gadā kā ebreju, teiksim, celmlaužu ciematīņš ar 150 iedzīvotājiem. Tagad tā ir strauji augoša pilsēta, kurā dzīvo pāri par 250 tūkstošiem cilvēku.

Jāņi raksturo pašreizējo īsti globālo latviskumu. Par spīti sasodītajam koronavīrusam.

Līgo – mūžīgi un globāli

JURIS
LORENCIS

Es atceros – ir 1979. gada 23. jūnijs, sestdiena, Līgo vakars. Nupat esmu pabeidzis pirmo kursu Latvijas universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē, nokārtojis pēdējo pavasara sesijas eksāmenu un pa Suvorova (tagad Marijas/Čaka) ielu braši soļoju dzelzceļa stacijas virzienā. Kopā ar dažiem studiju biedriem gatavojamies svinēt Jāņus kādās lauku mājās netālu no Ogres. Kas mani visvairāk pārsteidz – šajā pēcpusdienā uz ielas esmu gandrīz vai vienīgais gājējs. Nerēd arī privātās automašīnas, kursē vien sabiedriskais transports, trolejbusi un autobusi. Parasti tik dzīvā Suvorova iela ir pilnībā izmirusi. Jo visa Rīga jau ir laukos. Un piepeši es aptveru – cilvēku atstātā pilsētā, tās tukšsīgās ielas ir demonstrācija! Kaut kas līdzīgs degošo sveču jūrai Mirušo piemiņas dienā Brāļu kapos. Par spīti padomju laikiem, latvieši gatavojas svinēt Jāņus! Vēl vairāk – izrādās, mēs esam pratuši iesaistīt savos svētkos arī cittautiešus. Uz ielas nav ne latviešu, ne krievu. Es gan apzinos, ka viens no šī tukšuma iemesliem ir sestdiena. Var kārtīgi nosvinēt, paspēt izbraidīt Latgali vai Liepāju un svētdienas vakarā atgriezties Rīgā. Nāks citi gadi, kad Līgo un Jāņi iekritīs darbdiēnās. Un Rīga atkal būs tukša. Varbūt ne tik tukša kā tajos 1979. gada Jāņos, bet tomēr.

Taisnības dēļ jāsaaka, ka okupācijas laikos varas attieksme pret Jāņu svinēšanu bija visai pretrunīga. Padomju Latvijā Jāņi kā valsts svētki un brīvdiena saglabājās līdz pat 1950. gadam, tātad vēl “Staļina laikos”. Pēc tam tos neaizliedza, vienkārši vairs neatzina “oficiāli”. Viens no iemesliem Jāņu izņemšanai no svētku kalendāra – pārāk daudz brīvdienas. Tautai jāceļ komūnisms, piecgadi jāpieveic trijos gados! Tie, kuri šodien apgalvo, ka par Jāņu svinēšanu draudēja “čekiistu represijas”, runā muļķības. Vai nu viņi ir tik jauni, ka neatceras padomju laikus, vai arī paši tik centīgi sekoja partijas

“generālajai līnijai”, ka kļuva svētāki par Romas pāvestu. Un patiesībā jau nekādas “generālās līnijas” nemaz nebija. Kompartijas ideologiem Maskavā tādi Jāņi bija vienaldzīgi, savā ziņā pat vērtīgi – jo tos varēja pretstāt kristīgās baznīcas svētkiem. Lūk, vienkāršajai darba tautai pašai savi svētki, senāki par Ziemassvētkiem un Lieldienām! Diemžēl Latvijā bija viens cilvēks, kurš Jāņos saskatīja bīstamas “buržuāziskā nacionālisma” paliekas. Vienkāršs lauku puika, Iecavas pagasta zemnieka dēls Arvīds Pelše (1899–1983). Viens no ievērojamākajiem latviešu boļševikiem, čekists, kurš mūža nogalē izkalpojās līdz ietekmīgajam komunistu partijas Politbiroja locekļa statusam. Laikā no 1959. gada līdz 1966. gadam Arvīds Janovičs vadīja Latvijas kompartiju. Tieši Pelše 1961. gadā ierosināja pārdēvēt Rīgu par Gagarinu – par godu pirmajam kosmonautam Jurijam Gagarinam. Labi, ka vismaz “biedriem” Maskavā pietika saprāta šo ideju neatbalstīt. Pelše visādi centās nīdēt arī Jāņus. Aizgāja pat līdz tādām absurdam kā pārtikas produktu nosaukumu maiņai. Piemēram, Jāņu siers pārtapa par ķimeņu sieru. Protams, tauta turpināja svinēt Jāņus arī “Pelšes laikos”. Par laimi, 1966. gadā dedzīgais boļševiks pārcēlās uz Maskavu, un Jāņu svinēšana atgriezās ierastajās slīdēs. Galvenais noteikums – rīt no rīta jābūt darbā! Dažviet laukos, kolhozos un sovhozos pat rīkoja vērienīgas Jāņu svinības ar kopīgu uguns kuru, zaļumballi un oficiālu brīvdienas. Manas bērnības un jaunības gados Aiviekstes upes ieloks Lubānā bija vienos uguns kuros. Tagad to kļuvis mazāk. Cilvēki aizbrauc labākas dzīves meklējumos, lauki un mazpilsētas iztukšojas. Daudzi lubānieši Jāņus šogad svinēs Irījā, Anglijā, Norvēģijā.

Ši gada 11. jūnijs, Ludza. Pilsēta Latgalē, kurā puse iedzīvotāju ir tā saucamie krievvalodīgie – krievi, poļi, baltkrievi. Klausos,

kā lielveikalā pie kases sarunājas divi vīri. “Gde budeš prazdnovat Jīgo?”. “Neznaju. Iz za virusa zaļumballe naverno v etom godu ne budet. Vozmu pivo, Jāņusiers i s družjami budem sidetj v sadu”. Latviski tas skanētu tā: “Kur šogad svinēsi Līgo”? “Vēl nezinu. Dēļ vīrusa zaļumballes šogad laikam nebūs. Paņemšu alu, Jāņu sieru un ar draugiem sēdēšu dārzā”. Nav krieviem tādu vārdu kā Līgo, zaļumballe un Jāņu siers. Būdamā liela tauta, tā par savas valodas tīrību īpaši neuztraucas un bez lieliem aizspriedumiem pārņem citu valodu vārdus. Tā dažkārt veidojas divains krievu – latviešu valodu sajaukums. Patiesībā Jāņus šodien svin (pēc vecā

kalendāra, tātad divas nedēļas vēlāk, 6. un 7. jūlijā) arī Baltkrievijā, Ukrainā un Krievijā. Ne tik plaši kā Latvijā, bet svin. Tā ir Ivana Kupalas diena ar uguns kuriem, ziedu vainagiem, papar des zieda meklēšanu un obligātu nakts peldi “pa plīko”. Pirms dažiem gadiem es biju liecinieks Jāņu svinībām Ukrainā, Viņņicas pilsētā. Lielveikalā bija izsludinājuši “svētku atlaidēs”, pilsētas parkos notika tautas deju kopu un koŗu koncerti, pat vainagu pišanas sacensības.

Un tomēr visā pasaulē ir tikai trīs zemes – Latvija, Lietuva un Igaunija, kur vasaras saulgrieži iekļauti svinamo, izejamo dienu kalendārā. Tā nu iznāk, ka esam

pēdējie “oficiālie” pagāni. Unikāli ar to, ka mums izdevies saglabāt senču mantojumu, kas daudzviet Eiropā zudis un aizmirsts. Jāņi vajadzīgi mums pašiem, un patiesībā tie ir vērtīgi arī citiem. Jo šie svētki ir kas īpašs, citādāks globalizētājā, vienveidīgajā un aizvien garlaicīgākajā pasaulē. Mūsu mūžīgie Jāņi. Bet Jāņu uguns kuru – tas ir kā signāls, zīme, bākas uguns, kas latviešiem rāda ceļu uz nākotni. Apliecinājums citiem un mums pašiem, ka mēs bijām, esam un būsīm.

Priecīgs Jāņus! Līgo!

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

ASTRĪDA JANSONE

TRIMDAS IZSKOLOTIE – Līga un Jānis

Līga Dadzīte ir Rasmus Dinbergas stipendiāte. Interesantā kārtā Rasmu Dinbergu pazīstu itin labi, jo viņa ar vīru Kornēliju ilgus gadus tāpat kā es nodzīvoja Klīvlāndē. Viņa – arī tāpat kā es – Klīvlāndē darbojas Daugavas Vanadzēs un piedalījās mūsu grāmatu lasītāju grupā. Arī citādi Dinbergu pāris, kā arī abi viņu bērni aktīvi piedalījās latviešu sabiedrības darbos.

“Es uzaugu Daugavpils novadā, Kalupes pagastā, un mācījos Kalupes pamatskolā, bet pēc tam – Špoģu vidusskolā. Skolas gados biju aktīva jaunie, kuŗai mācības bija svarīgas, bet ļoti nozīmīga loma bija arī citām aktivitātēm. Sākotnēji izmantoju skolas piedāvātās iespējas – dziedāju, deju, pinu klūgas, biju mazpulcēns un audzēju ārstniecības augus piemājas dārzā u. c., bet kad mūsu pagastā tika izveidots jauniešu centrs un mums pašiem parādījās iespēja pārdomāt, kas visvairāk interesē, kādu vēlamies redzēt savu pagastu, devos turp. Biju gan Kalupes pagasta jauniešu izdevuma „Zīnu. Varu. Daru” dibinātāju komandā, gan rakstīju un īstenoju dažādus projektus, iesaistījos arī Latvijas Sarkanā Krusta Jaunatnes Daugavpils Ilūkstes novadu nodaļas darbībā. Kad tuvojās laiks apsvērt augstskolas izvēli, biju liels pārdomās, kā isti rīkoties, bet zināju, ka gribu studēt. Saprātu, ka joma, kuŗā es varētu mēģināt kaut ko mainīt, ir ķīmija. Šī izvēle balstījās uz manu ikdienu, jo laikā, kad mācījos 4. klasē, manai mammai tika konstatēta nieru mazspēja. Bija nepieciešama hemodialīze, un pēc pāris gadiem viņai veica nieru transplantāciju. Pēc tam pavērsās jauna dzīve, tomēr es redzēju, ka mammai katru dienu jāizdzer vairāk nekā desmit zāļu tablešu. Tad arī man radās iedvesma – es sapratu, ka zāles ir vitāli nepieciešamas, tomēr varbūt es varētu sintezēt tādu vielu, kas ļautu samazināt to daudzumu līdz tikai vienai tabletei dienā. Jau vidusskolas gados ķīmija mani aizrāva. Apzinājos, ka izvēle ir savā ziņā pārdomāta, jo jāreķinās ar lielu mācību slodzi, ko pirmajos kursos ir grūti apvienot ar darbu, lai pati sevi varētu nodrošināt. Sāku pētīt iespējas un atminējos, ka pazīstu vairākus jauniešus, kuŗi mācās augstskolā un saņem Vitolu fonda stipendiju. Vitolu fonds ir īpašs ar to, ka tas izvērtē ne tikai mācību rezultātus, bet ņem vērā arī jaunieša dzīves apstākļus. Saprātu, ka ir jārikojas. Satraucošais studiju izvēles laiks jau bija noslēdzies, un zināju, ka esmu uzņemta Rīgas Tehniskajā universitātē Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē studiju programmā “Ķīmija”. Bet par to, ka man piešķirta Kornēlija Dinberga piemiņas stipendija, no Fonda piezvanīja burtiski pirms paša mācību gada sākuma. Atbildības sajūta milzīga; ar drebošu sirdi, bet priecīga par atbalstu, kas nozīmēja, ka varu pilnībā pievērsties tikai mācībām, uzsāku studiju gaitas. Pirmā sesija gan zināmā mērā bija pašapziņu graužoša, un, lai gan visus eksāmenus nokārtoju ar pirmo reizi, rezultāti nepriecēja. Labi, ka mācību rezultātus Fonds tolaik izvērtēja gada griezumā, un, sākot ar

Līga Dadzīte

otro semestri, viss nokārtojās – biju apradusi ar studiju vidi un iegājusi ritmā. Augstskolu absolvējot, tiku iekļauta arī Rīgas Tehniskās universitātes absolventu Zelta fonda izlasē. Ar katru studiju semestri arvien vairāk sapratu, ka ķīmija tiešām ir mana istā izvēle, tomēr jau samērā ātri aptvēru skaudro patiesību, ka sākotnējais vadmotīvs par jaunas vielas sintēzi, kas varētu aizstāt lielu zāļu daudzumu mammai ikdienā, ir pārāk biedējošs. Lai zāles nokļūtu līdz pacientiem, ir nepieciešami ilgstoši un apjomīgi pētījumi, tostarp klīniskie pētījumi, kuŗos iesaistās simti un pat tūkstoši cilvēku. Tā ir pakļaušana riskam, kas var arī neattaisnoties. Godīgi sev atzinu, ka nespētu riskēt ar citiem cilvēkiem. Sāku pētīt zinātnisko virzienu iespējas fakultātē un studiju laikam tuvojoties noslēgumam, meklēju arī iespējas apgūt profesiju praksē. Mans pirmais darbs bija Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrā. Es strādāju par laboranti smago metālu noteikšanas laboratorijā, un šī bija patiesi izcila pirmā pieredze, taču nācās apzināties, ka darbs ir aizraujošs, tomēr, strādājot ar ķīmiskajiem reaģentiem, par savu veselību jāpiedomā pie katras ikdienas darbības. Pēc neilga laika krīzes dēļ notika darbavietu samazināšana, un mans laiks šai laboratorijā noslēdzās. Bet dzīvē viss notiek tā, kā tam jānotiek, un jau pavisam drīz universitātē notika studentu zinātniskā konference, kuŗā piedalījās arī es, jo paralēli mācībām un darbam izstrādāju bakalaura darbu zinātniskajā jomā un biju izvēlējusies biomasu pētījumus. Kad aizstāvēju savu pētījumu šajā konferencē, mani uzrunāja Ķīmijas katedras vadība un uzaicināja iesaistīties zinātniskajā darbā augstskolā kā katedras darbiniecei gan zinātnē, gan kā laboratorijas darbu pasniedzējai jaunāko kursu studentiem.

Laiks, ko universitātē pavadīju zinātnē, bija daudzpusīgas pieredzes

piepildīts, un mani patiešām interesēja izvēlēta joma. Par izstrādājumiem jauniem katalītiskiem procesiem biomasas konversijai degvielās kopā ar pētnieku komandu 2015. gadā iekļuvām Latvijas Zinātņu akadēmijas ievērojamāko sasniegumu izlasē. Ap šo laiku biju jau ieguvusi maģistra gradu, un nu bija jādomā par doktorantūru, bet nepameta sajūta, ka istā izvēle ir tuvumā, tikai jāpāraugās uz kopējo ainu. Aptvēru, ka, lai gan man tiešām pietrūkst dūšas iesaistīties aktīvo vielu sintēzē, tomēr es varu sekot līdzi tam, lai zāles, kas nonāk pie pacientiem, ir drošas un efektīvas. Kopš tā laika pēdējos četrus gadus strādāju farmācijā, esmu zāļu reģistrācijas eksperte. Tagad man ir iespēja veikt savu sākotnējo izsapņoto misiju.

Darba pieredzē esmu redzējusi ķīmika darba dažādību – no laboratorijas trauku mazgāšanas līdz pat zinātniskajiem eksperimentiem ar dažādām iekārtām. Šobrīd gan esmu galvenokārt ierakusies papīru kalnos, jo zāļu reģistrācija ir ne tikai aktīvs darbs laboratorijā un ražotnē, bet arī apjomīga dokumentācijas kārtošana.

Vēl arvien esmu pateicīga Vitolu fondam un savai ziedotājai, kuras stipendiju saņēmu četrus gadus. Man bija arī izdevība ar Rasmu Dinbergu satikties Rīgā. Tikšanās laikā viņa mani iedrošināja, ka dzīvē ir jāiet uz priekšu un jāvirzās uz saviem sapņiem un mērķiem. Atceros sajūtu, ka no viņas staroja neparasts gaišums un pārliecība. Pateicoties Rasmai, mans dzīves sapnis ir piepildījies, un Vitolu fondam ir īpaša vieta manā sirdī.”

***

Jānis Breidaks ir Toronto Daugavas Vanagu stipendiāts. Par sevi viņš stāsta: “Esmu dzimis 1987. gada 15. novembrī Balvos. Mana mamma bija skolotāja, tētis meliorators un meža izstrādātājs. Ģimenē esam trīs bērni, es un divas vecākas māsas. Ģimnaziju Balvos

pabeidzu 2007. gadā, fizikas profilkursa programmā. Vidējā atzīme man bija pietiekami augsta, lai Vitolu fondā saņemtu stipendiju.

Līdz vidusskolas absolvēšanai biju iesaistījies vanadzēnos, jaunsgargos, astoneus gadus dejuju tautasdejas un aktīvi trenējos airēšanā un smaiļošanā. Mans mīļākais vaļasprieks bija makšķerēšana, it īpaši ziemā. Pēc ģimnazijas beigšanas iestājos Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības fakultātē, kur ieguvu bakalaura gradu, kā arī būvniecības inženiera kvalifikāciju. Paralēli studijām sešus mēnešus studēju Dānijas Tehniskajā universitātē, apgūstot ilgtspējīgas būvniecības studiju priekšmetus. Pēc bakalaura studijām absolvēju Biznesa vadības kursus

mā. Taču pēc biznesa kursu pabeigšanas jau sen nerimstošais nemiera gars tirdija uzsākt savu uzņēmējdarbību. Izveidoju studiju projekta uzņēmumu, pēc kāda laika otrā, un nu ir SBS Design and Build, SIA. Sākotnēji ar specializāciju būvkonstrukciju projektēšanā, taču šobrīd attīstām dizaina un būvniecības virzienu. Piedāvājam gan klientiem iespējas no ieceres līdz īstenojumam, gan esam uzsākuši nekustamo īpašumu attīstību – pārkam zemi, projektējam, būvējam un pārdodam. Paralēli izskatām iespējas ieiet arī eksporta tirgū, kas ir ilgtermiņa viens no svarīgākajiem mērķiem. Mēs arī pētām iespējas iesaistīties ražošanā, aizmantojot Latvijas resursus – koku un mālu.

Jānis Breidaks

uzņēmējdarbības uzsākšanai un drīz pēc tam nodibināju pirmo uzņēmumu, kuŗa pamatnodarbošanās bija ēku projektēšana un dizains. 2013. gadā ieguvu profesionālo maģistra gradu būvniecībā.

Esmu ļoti pateicīgs par Toronto Daugavas Vanagu nodaļas man sniegto atbalstu – stipendiju bakalaura un maģistra studijām. Par labām sekmēm bakalaura studijās saņēmu arī Valsts budžeta stipendiju. Bet par labām sekmēm maģistra studiju laikā man piešķīra Eiropas Sociālā fonda mērķstipendiju.

Ar savu studiju izvēli noteikti esmu apmierināts. Būvniecība mani saistīja jau no agras bērnības, kad vasaras brīvlaikos palīdzēju gan būvēt laipas pār upi, gan mūrēju krāsni, gan zāģēju dēļus. Liels paldies tētim un krusttēvam, kuri mani apmācīja un uzticēja strādāt ar instrumentiem, zāģiem! Rezultātā tapa lapene ar gulbūves galdu, tapa bišu mājiņa, ko pirmajā ziemā gan izpostīja kārumnieks lācis, tapa arī divāni un citas mēbeles. Krusttēvs nodarbojas ar mēbeļu izgatavošanu, un viņš man ieradīja šo amatu.

Jau pēc pirmā bakalaura studiju gada sāku strādāt nepilnu darba laiku būvuzraudzībā, kopumā nostrādāju četrarpus gadus šajā jo-

2018. gadā apprecējos ar savu mūža mīlestību Agnesi un 2019. gadā pasaulē nāca mūsu pirmdzimtais – Bruno Breidaks. Agnese man ir ļoti liels atbalsts gan ikdienā, gan motivē profesionālajā jomā. Kad sanāk pārstrādāties un ir nogurums, sieviņa sarīko svētkus, ceļojumus. Pati plāno atvērt savu zobārstniecības praksi. Pašreiz dzīvojam Rīgā, būvējam savu māju Mārupē.

Es dzīvē vienmēr esmu optimistisks sapņotājs, kas iztēlē izsapņo un tad dzīvē īsteno sapņus. Tāpēc es ticu, ka mēs visi kopā – valdība un iedzīvotāji – sekmēsīsim Latvijas tautsaimniecības attīstību. Un jāsak ir ar izglītību! Labs speciālists attīstītā uzņēmumā saņems atbilstošu atalgojumu, kas sekmēs valsts attīstību un uzlabos šobrīd negatīvos demogrāfijas jautājumus. Ir jāapzinās, ka mēs visi kopā veidojam Latviju, un šis kopības, vienotības spēks ir jāattīsta, lai paveiktu šķietami nepaveicamo.”

Te man ir jāatzīst – jo es ilgāk pie jaunās grāmatas strādāju, jo arvien vairāk pārliecinātos, ka šie jaunieši ir ne tikai gudri, bet viņi ir arī lieli patrioti, un es sevi gluži vai apskaužu par izdevību ar viņiem iepazīties.

Priecīgs Jāņus viņiem visiem!

Kompensācijas laiks vīrusa ēnā

Futbola tiesnesis Miķelis Rubenis intervijā Pēterim Karlsonam

Jūs vienai savai grāmatai esat devis nosaukumu “Kompensācijas laiks”. Tas ir futbola termins, kas nozīmē gan spēles laikā pazaudēto laiku, gan arī spēles laika pagarinājumu, kas vēl dod iespēju gūt vārtus. Vai šo jēdzienu mēs varētu attiecināt arī uz šo vīrusa skarto ierobežojumu laiku, kad tiek izteikti viedokļi, ka krīzes laiks vienlaikus ir arī dažādu papildu iespēju laiks?

Tagad iestājies it kā pārtraukums ierastajās mūsu dzīves daudzpusīgajās jomās. Bet katram vecumam ir savs darbs, atpūta, vaļasprieki, varētu pat teikt – sava programma. Grūti atbildēt par iespējām. Bet vispirms jāsaka, ka es pārstāvu vecāko cilvēku grupu, un man ir pieredze, kāda nevarēja būt jaunības gados, kad bija azarts un ambīcijas. Tagad vienkārši jāpiemērojas šim laikam. Runājot par aizvadītajiem gadiem, atceros Anglijas karalienes Elizabetes II sacīto 92. jubilejas reizē, kad viņa piecēlās no svinību galda, sakot: “Atvainojiet, es tagad iešu parunāties ar veciem ļaudīm...” Pareizi teikts intervijas nosaukumā. Mēs visi – vecā paaudze esam zināmā ēnā, jo mūsu kompensācijas laiks, es negribu to saukt par pensijas laiku, ir tas, ko mēs iepriekš nevaram paredzēt un savai dzīvei nevaram pievienot. Ja mēs dzīves laikā pazaudēto varētu šiem gadiem pievienot, tad jau varētu kļūt nemirstīgi, vai vismaz, kā saka dakteris Danilāns, nodzīvot līdz simt divdesmit gadiem.

Vīrusa pandēmijas laikā piezvanīju draugam un apvaicājos, kā iet, ko viņš dara. Viņš atbildēja: “Šis laiks ir brīnišķīgs, es ļoti labi jūtos.” “Kāpēc tā?” “Pirmkārt, nekas nav jādara, otrkārt – bērni mani nelaiž ārā un pieved visu klāt. Gan ēdienus, gan dzērienus. Un es tikai dzīvoju nost.” Cilvēks labā garastāvoklī, bet man ir drusku citādi. Pandēmijas laiks jau skar katru personīgi. Katram cilvēkam dzīvē ir sava programma, paredzēta vai neparedzēta. Pēc sievas saslimšanas man iznāca pārvērsties par tādu kā sociālo darbinieku, bija jāiet uz veikalu sagādāt visu nepieciešamo. Tā tas laiks pagāja.

Domājot par pandēmiju, nāk prātā teiciens par likteņa pirkstu. Vai tā ir sagādāšanās, ka vīrusa uzbrukums ir saudzēt mūsu bērnus un jauniešus, bet cieš vecie cilvēki. Katru dienu plašsaziņas līdzekļos tiek ziņots par vīrusa pandēmijas nesto postu, bet no jauniešu sarunām grūti saklausīt līdzjutību vecajiem cilvēkiem. Viņi vai nu nesaka neko, vai arī tikai spriež, ka, lūk, viņš jau nodzīvojis līdz gadiem septiņdesmit astoņdesmit. Tādi zemteksti. Melnais humors te neiederas, bet no katras dzīves īstenības cenšamies izlobīt kaut ko tādu, par ko var pavīpsnāt, pasmaidīt. Mūsu labi pazīstamā dziedātāja Laima Vaikule uz intervētāja jautājumu, ko viņa dara krīzes laikā, atbildējusi, ka šis ir tāds klusuma laiks, kad negribas dziedāt. Bet viņa arī atzinusi, ka šajā laikā var

iemācīties valodas. Šis jaukais teiciens man ļoti patik.

Man diezgan bieži tiek jautāts, kādi ir mani nākotnes plāni, ko es daru. Varu paskaidrot daudziem cilvēkiem nesaprotamo, ko viņi uzskata par laika nosīšanu vai atpūtu. Man ir ko atcerēties par četriem pasaules un trijiem Eiropas futbola čempionātiem un UEFA kongresu 1992. gadā Zviedrijā, kur esmu bijis aculiecinieks. Arvien ar lielu interesi sekoju basketbola visaugstākā līmeņa turnīriem, hokejam vieglatlētikai, pats par sevi saprotams – latviešu sportistu startiem. Tāpēc varu teikt, ja ir runa par plānošanu, tad tas man ir ļoti palīdzējis plānot manu dzīvi. Pandēmijas laikā es stāstu savas atmiņas un dzīvoju no iepriekšējiem notikumiem, gaidot nākamos. Tā es

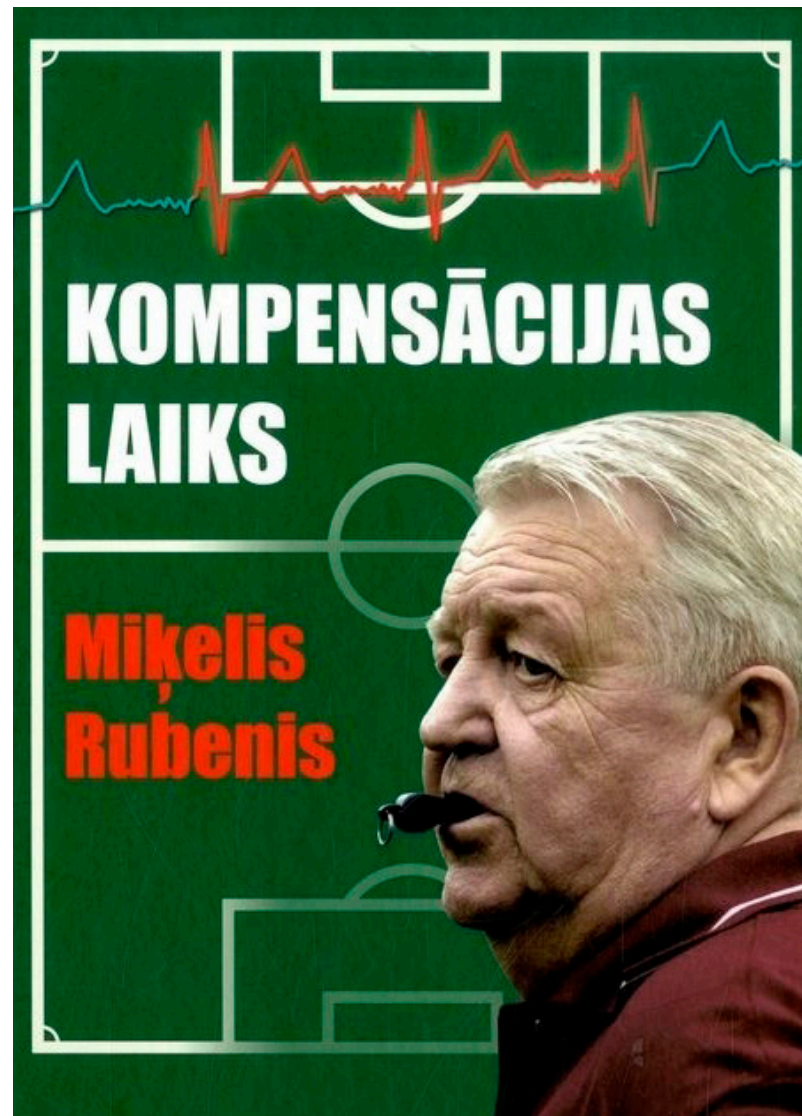
Miķelis Rubenis: “Runājot par aizvadītajiem gadiem, atceros Anglijas karalienes Elizabetes II sacīto 92. jubilejas reizē, kad viņa piecēlās no svinību galda, sakot: “Atvainojiet, es tagad iešu parunāties ar veciem ļaudīm...” Pareizi teikts intervijas nosaukumā. Mēs visi – vecā paaudze esam zināmā ēnā, jo mūsu kompensācijas laiks, es negribu to saukt par pensijas laiku, ir tas, ko mēs iepriekš nevaram paredzēt un savai dzīvei nevaram pievienot. Ja mēs dzīves laikā pazaudēto varētu šiem gadiem pievienot, tad jau varētu kļūt nemirstīgi.”

izvairos no jautājumiem, ko tad es pandēmijas laikā daru. Tas uz tur gara mundrumu. Gaidīju pasaules čempionātu hokejā, Eiropas čempionātu futbolā, Tokijas Olimpiskās spēles, bet visu šo programmu vīruss “pārcēla” uz citiem laikiem un gadiem. Uz kādu brīdi ienīdu televīziju, neieslēdzu, bet ar laiku tas “kultūršoks” pārgāja, jo radās iespēja skatīties Itālijas un citu valstu vecās labās filmas ar izciliem māksliniekiem. Baudījums bija redzēt Māra Verpakovska spēli Kijevas *Dinamo* sastāvā, viņa iesistos vārtus pret slaveno *Real*. Māris atradās starp slavenībām. Jaunieši jau nemaz nezina, ka mums ir bijis tāds Māris Verpakovskis, kas tagad darbojas citā sporta jomā. Gribētu vēl redzēt, kā vārtus gūst Mariāns Pachars Anglijas premjērlīgā. Mums ir ar ko lepoties, nav ko vaidēt – cik agrāk bija labi un cik tagad rezultāti ir zemi.

Pazīstu jūs kā īstenu sporta darbarūki, kas gandarījumu rod katrā veikumā, katrā uzrakstītā rindīnā. Esat kā tāds nemiera gars Škaidrs, ka šajā laikā nesēžat pie televizora.

Vēl pagājušajā gadā piestrādāju Futbola federācijā. Analizējām jauno futbola tiesnešu darbu. Tagad jau ilgāku laiku strādāju pie futbola noteikumu angļu valodas tulkojuma rediģēšanas. Futbols, tāpat kā citi sporta veidi atrodas pastāvīgā mainībā. Starptautiskā Futbola federācija noteikumus izdod no jauna katrus divus gadus. Federācija kolekcionē noteikumus nacionālo federāciju valodās, un tulkojums latviešu valodā būs labs piensums FIFA kolekcijai. Tā kā mācību literatūra mums ir latviešu valodā, jāseko līdzi visam jaunākajam.

Varam lepoties, ka mums ir starptautiski plaši pazīstams tiesnesis Andris Treimanis. Viņš Brazīlijā tiesāja pasaules jauniešu čempionāta finālspēli starp Meksikas un Brazīlijas valsts vienībām.

kiem dzirdēju neglaimojošu izteicienu – “*Latvija nefutbolnāja strana*” (Latvija nav futbola zeme). Tas bija it kā nesatricināms uzskats. Ja nav nekādu panākumu sacensībās, kā gan tur var izaugt augstas klases tiesnesis?

Līdz ar Latvijas neatkarības atjaunošanu nu ir radies pavisam cits vērtējums. Starptautiskas autoritātes, kā, piemēram, itālietis Fabio Kapella un vairāki citi atzinuši, ka tagad futbols attīstīties valstīs, par kurām viņi agrāk maz zinājuši. 2004. gada Eiropas čempionāta finālturnīrā iekļuva Latvija, bet Krievijas izlase palika ārpusē. Diemžēl pašreiz neredzam šī panākuma turpinājumu.

Pēdējā laika notikumi satricinājuši lielo sportu. Apdraudējums radies no dopinga. Šodien skatāmies – izskan himnas un tiek pasniegtas medaļas, bet vēlāk, pēc gadiem diviem trim izrādās, ka apbalvojumi nav pelnīti. Bija notikumi arī ar Latvijas sportistiem. Tas atstāj rūgtas mieles un iezogas skepse, kas notiks turpmāk? Bet dzīve iet tālāk, un ceram, ka ar laiku arī dopings tiks uzvarēts.

Andris Treimanis darbībā

Mūsu rakstnieks Zigmunds Skujiņš saka: “Neizslēdzu, ka šis piespiedu dikstāves divainās fantāzijas ir mums uzticēts uzdevums nākamajam atklājumu solim. Arī pirms tūkstošiem gadiem valdība garīga krīze, pagurums un kūtums, tūdaļ, tūdaļ visi gaidīja pastardienu. Šķietamā katastrofa beidzās ar ģeogrāfiskiem atklājumiem, renesansi un apgaismību.”

Es negribu polemizēt ar cienijamo rakstnieku, tikai teikšu, ka vīrusa pandēmija nav ķīla kādiem jauniem atklājumiem, apgaismībai. Vīruss ietekmējis visas cilvēku dzīves jomas. Olimpādas un pasaules čempionātu pārceļšana citos termiņos lielā mērā traucēja sportistu treniņus, izsita viņus no sagatavošanās ritma. Bet cerības jau nedrīkst zaudēt. Pazīmes liecina, ka mēs zināmā laika nogrieznī varēsim atgriezties iepriekšējā dzīvē, ko bijām zaudējuši pirms trim mēnešiem.

Par citām sporta lietām. Nupat publiskajā telpā parādījušās aptaujas. Starptautiskā Basketbola federācija (FIBA), izsakot cieņu Latvijas valsts vienībai kā pirmajiem Eiropas čempioniem 1935. gadā, ar līdzjutēju balsojumu izveidoja vēl vienu “sapņu komandu”. Tajā ir Kristaps Porziņģis, Dāvis Bertāns, Jānis Timma, Jānis Strēlnieks un Ainars Bagatskis. Tīmekļa portāls *TVnet* savukārt vēlējās noskaidrot Latvijas visu laiku izcilāko sportistu. Bija astotdaļfināls, ceturtdaļfināls, pusfināls, un finālā “satikās” Jānis Lūsis ar Sandi Ozoliņu. Kā jūs vērtējat šādas aptaujas? Cik tās ir objektīvas? Cik tas viss ir nosacīti?

(Turpinājums 8. lpp.)

SIJĀ ZELTU, DAUGAVIŅA...

RITA ROTKALE

Tik poētisku nosaukumu tūrīsmas firma "Skaisto skatu aģentūra" devusi savam jaunākajam piedāvājumam, atsākot ekskursiju sezonu pēc pandēmijas ierobežojumu daļējas atcelšanas. Kaut Latviju šī vispasaules sērga skārusi mazāk skaudri nekā citas valstis, tomēr noskaņojums sabiedrībā bijis un ir gana nopiests. Tik daudzas skaistas iecerēs nācies norakt uz nezināmu laiku, tik daudzi sapņu koncerti atcelti, tik... Un nu šāda iespēja! Ne brīdī nekavējoties, piesakos, un 7. jūnija rītā ceļojums var sākties.

Ceļotgribētāju pulciņš ir tieši tik liels, cik to atļauj šibrīža noteikumi – 25 cilvēki kopā ar mūsu gidi Daigu Dūniņu, kuŗa pati ir izstrādājusi šo īpašo maršrutu. Esam ceļā netālu no Ogres, kad pienāk brīdis, kuŗā latvieši visā pasaulē atzīmē mūsu tautas lūgšanas "Dievs, svētī Latviju!" dzimšanas dienu. Protams, arī mūsu autobusā skan radio, un visi skaļāk vai klusāk dziedam līdz kuŗa ierakstam. Tāds skaists sākums!

Aiz logiem skatu priecē vēl pavasarīgais zaļums un sakoptās apdzīvotās vietas. Un tad jau esam pie Daugavas, kur kempinga "Annas klints" ostiņā mūs gaida brīnišķīgais vikingu kuģis "Lāčplēsis", tā saimnieks un kapteinis Arvīds Apfelbaums. Neaizmirstamais vairāk nekā stundu garais kuģojums gar Daugavas dolomīta klinšu krastiem var sākties! Kapteinis izrādās visstānākais Daugavas patriots, izzinājis tās vēsturi, izbraucis upi visā tās garumā no iztekas kaut kur Valdaja augstienē Krievijā, cauri Baltkrievijai un līdz pat ietekai Rīgas jūras līcī. Jā, viņam, tāpat kā mums visiem, sāk aplūdināt tie skaistie Daugavas krasti, iznīcinātais Staburags, bet mani īpaši uzrunāja viņa kredo – nevaļ visu laiku skumt par to, kas mums ir atņemts, vaļag izzināt un priecāties par to, kas mums joprojām ir! Un to mēs šajā braucienā izbaudījām pārpārēm. Jā, senie pilskalni vairs neslejas dziļā augstumā, tie kļuvuši par salām Daugavas vidū, bet izskatās gana iespaidīgi. Šo vietu augu valsts lepnums ir baltās anemones, ar kuŗām biežā klājienā noauguši klinšainie krasti. Tik daudz vienuviet šo skaisto ziedu nav nācies redzēt nekad un nekur. Bet no visa brauciena laikam visilgāk sirdī un prātā paliks kapteiņa Arvīda paša pieredzēta notikuma atstāsts. Pirms vairākiem gadiem viņam pasūtīts izbraukums ar savādu nosacījumu – tajā nedrīkst piedalīties neviens cits, vienīgi šie divi pieteicēji un kapteinis. Abi vīri ieradusies un precīzi norādījuši kuģošanas virzienu. Kad nu vajadzīgajā vietā nokļuvuši, izņēmuši no somas urnu un tieši tur izkaisījuši pelnus. Paskaidrojums bijis īss: vecmamma pēc daudziem trimdas gadiem ir atgriezusies savās mājās.

Pēc varenā brauciena dodamies uz brīvdienas mājām ar skaisto vārdu "Pērsejas". Te iepazīstamies ar tur izveidoto interaktīvo ekspozīciju, kas brīnumainā veidā ļauj ieraudzīt, kā izskatījušies Pērsejas krasti līdz ūdens

Kokneses pilsdrupas

uzplūdināšanai, ļauj izbaudīt Pērsejas ūdenskrituma burvību. Bet mēs dodamies nu jau reālā pārgājienā gar upi, baudot Pērsejas gravas šarmu. Bija varbūt tāds drusku egoistisks priekšs, ka tie, kas parasti ceļo grupās, vēl nebija attapušies no daudzajiem aizliegumiem, lai dotos ceļā. Līdz ar to cilvēku drūzma apskates vietās nebija tik liela, kā citkārt vasaras brīvdienās. Toties bija priekšs sastapt ļoti daudzas ģimenes ar maziem bērniem, kas kopā baudīja skaisto laiku un brīnišķīgo Latvijas dabu.

Un tad jau esam nonākuši līdz varenajām Kokneses pilsdrupām. Pirms daudzziem gadsimtiem tā bijusi viena no lielākajām un no-

zīmīgākajām pilīm Latvijā, Rīgas archibiskapa mūra pils celtniecība te uzsākta 1209.gadā. No šīs vietas paveŗas varena ainava uz visu apkārtni. Bet pēc mazas atelpas ceļš ved tālāk nu jau gar Daugavas krastu. Dabā vēl jaušamas pavasara atskaņas, – zied ceriņi, vilkābeles, spirejas. Bet leknās, ziedu pilnās pļavas jau signalizē par Saulgriežu tuvumu. Savukārt mums, brašajiem ceļotājiem, "Skaisto skatu aģentūra" sagādājusi iespēju ieturēt sātīgu maltīti, kuŗu jūtamies tiešām pelnījuši. "Kūpiņsalas" saimniece ceļ galdā pašas kūpinātas zivis un cauraudzīti, dārzeņus, mājās ceptu svaigu maizīti un tikai tajā rītā sviestu medu. Patecamies par

Interaktīva ekspozīcija, kas ļauj izbaudīt Pērsejas ūdenskrituma burvību pirms Daugavas uzplūdināšanas

Piemīņas akmens politiski represētajiem Likteņdārzā

dienā atklātā piemiņas vieta Sibīrijas bērnu mātēm. Stiprs pelēks akmens, līdzās iestādīta mežābele kā mātes sīkstuma simbols. Bet akmeņi iekalti kopā, bet tik ietilpīgi vārdi: **Māt, Tu man dāvāji dzīvību divreiz. Kad piedzimu un kad nenomiru badā. Sibīrijas bērns.** Šos vārdus uzrakstam izvēlējās Sandra Kalniete, kuŗa pati ir izbrīdusi Sibīrijas snieģus. Par citiem Likteņdārzā jaunumiem šoreiz negribas runāt, bet labas pārmaiņas ir redzamas.

Pēdējais pieturas punkts mūsu ceļojumā ir Bilstiņmuiža, kas atrodas gleznainā vietā iepretim Kokneses pilsdrupām. Kādreizējā muižas rījas ēka pārbūvēta, un tajā iekārtots viesu nams un restorāns "Divas upes", kuŗā saim-

gardajām pusdienām un kaut ko nopērkam arī līdzvešanai uz mājām.

Tad ceļš ved uz Likteņdārzu, vietu, kuŗā simboliski sastopas pagātne, tagadne un nākotne. Tā ir vieta, kur rast mierinājumu, smelties spēku un gūt iedvesmu, lai papildītu sapņus. Pati Likteņdārzā pirmoreiz biju pirms divām vasarām, kad tuvojās Latvijas Simtgade. Šoreiz bez tajā reizē redzētā un pārdzīvotā meklēju arī ko jaunu, tālāk attīstītu. Un nevilos. Emocionāli vispēcīgāk uzrunāja pagājušā gada Mātes

nieko aprbrīnojami atraktīvais Tomass Cīrulis ar kundzi. Jau pārbraukusi mājās, centos par šo vietu un cilvēkiem uzzināt ko vairāk. Ziņas bija gluži sensacionālas, izrādās, Tomass ir diplomēts sarīkojumu režisors, strādājis par *Radio SWH* reklāmas aģentu, vēlāk profesionāli strādājis par mūsu slaveno moto braucēju Kristera Serģa un Arta Rasmaņa komandas menedžeri, kopā ar viņiem izbraucis vai pus pasaules. Un tas vēl ne tuvu nav viss. Bet šobrīd viņš ir lielisks saimnieks, par kuŗa viesmīlību un izcilajām gaļas kūpinātāja spējām varam lasīt sajūsminātas atsauksmes internetā. Kaut kas no tā tiek arī mums lieliski organizētajā pašu ražoto augstvērtīgo produktu prezentācijā un degustācijā. Atvadoties saimnieks pa stāvu, likumotu taku vēl pavada mūsu grupu līdz vietai, no kuŗas paveŗas pasakains skats uz pilsdrupām.

Un tad jau sākas ceļš uz mājām. Pirmo reizi pēdējo mēnešu laikā man nebija žēl mana nenotikušā Toskānas ceļojuma, kas izpalika pandēmijas dēļ. Vienā dienā man un citiem braucējiem bija dota iespēja satikt fantastiskus cilvēkus, kuŗi ar savu enerģiju, izdomu un atbildību dara katrs savu sirds darbu. Un no jauna apjauš jau sen zināmo – cik skaista un bagāta ir Latvijas daba, kas sniedz mums savas bagātības gan iztikai, gan vēl jo vairāk sirdij un dvēseles mieram!

Īrijas latviešu dievkalpojumi turpinās

SANDRA BONDAREVSKA

Kristus Apvienotā evaņģēliski luteriskā latviešu draudze Īrijā nav pārtraukusi dievkalpojumus arī pandēmijas laikā. Pat martā, aprīlī un maijā, kad valstī bija noteikti visstrikstākie pulcēšanās ierobežojumi, draudzes diakons Imants Miežis katru svētdienu tos vadīja tiešsaistē. Pats Imants atzīst, ka nebija gaidījis tik lielu interesi. Katrā Dievkalpojumā

tiešsaistē vidēji piedalās 200, bet pēc tam ierakstā to noskatās līdz pat 3800 cilvēku.

Dievkalpojumi tiek translēti no Imanta mājām, kur dzīvojamā istabā ir iekārtots improvizēts, pavisam vienkāršs altāris. "Mums ir viss vajadzīgais, lai nestu tautās Dieva vārdu un dotu ļaudīm mieru, lai lūgtu un aizlūgtu," stāsta Imants Miežis.

Bībeles lasījumos tiešsaistē piedalās arī Imanta sieva Inguna, bet pie elektroniskajām klavierēm – ērģelnieks Artis Ābele. Mieži ir priecīgi, ka Artis dzīvo vienā mājā ar viņiem. Savukārt viņam, lai piedalītos dievkalpojumā, atliek vien nokāpt pa trepēm un nostāties pie instrumenta. "Protams, tas nav tas pats, kas dievkalpojumi baznīcā, kur esam kontaktā ne tikai dievkalpojuma laikā, bet arī sadraudzībā, bet Covid-19 laikā ticīgiem cilvēkiem arī šādā veidā varam dod mieru un iepriecinājumu," saka Imants. Te nu jāsaka, ka, runājot par sadraudzību, savā ziņā Kristus Apvienotā evaņģēliski luteriskā latviešu draudze Īrijā arī to ir atrisinājusi. Katru trešdienu draudze rīko tikšanās reizes Zoom platformā, ko sauc par Kristīgo kafejnīcu. Protams, arī šī kopīgā rīta kafijas baudīšana un sarunas notiek virtuāli un tās ir jaunas iepazīšanās un draudzības, kas nereti notiek dzīvās mūzikas pavadījumā. Lielais pluss – kafejnīcā pulcējas ne tikai latvieši, kas dzīvo Īrijā, bet arī ļaudis no kaimiņvalsts Lielbritānijas un pat Austrālijas. Laipni lūgts ikviens!

Imants Miežis

Ēriks Ādamsons Rasola darināšana

Silķes, gurķus, krējumu šurp un kartupeļus,
Piparus un sinepes,
Etiķi turklāt!
Rīta zvaigzne, apgaismo gaišus manus ceļus!
Apsolīto mannu es
Gribu darināt!

Sidrabotais nazis zib manā rokā liksmi,
Un aiz loga aizsmaržo
Puķu zirnīši,
Kad es gurķi apožu, nodrebēdams tīksmi,
Un tad saku, griezdams to:
– Jauka diena šī!

Kā gan nebūs jauka tā: pulcēsies daudz draugu,
Savas dēkas pastāstīs,
Jaunas izgudros,
Un tad sarkdamas nama tēvs nesīs krāšņu trauku,
To ar vijolītēm vis –
Ambroziju dos!

Pa to laiku gardumus sasmalcina rokas:
Nēģi vēl ir jāsagriež,
Olas ar, paties!
Tam, kas gaiši domāt prot, darbi veikli sokas,
Un to rūpes nenospiež,
Kas var mieloties.

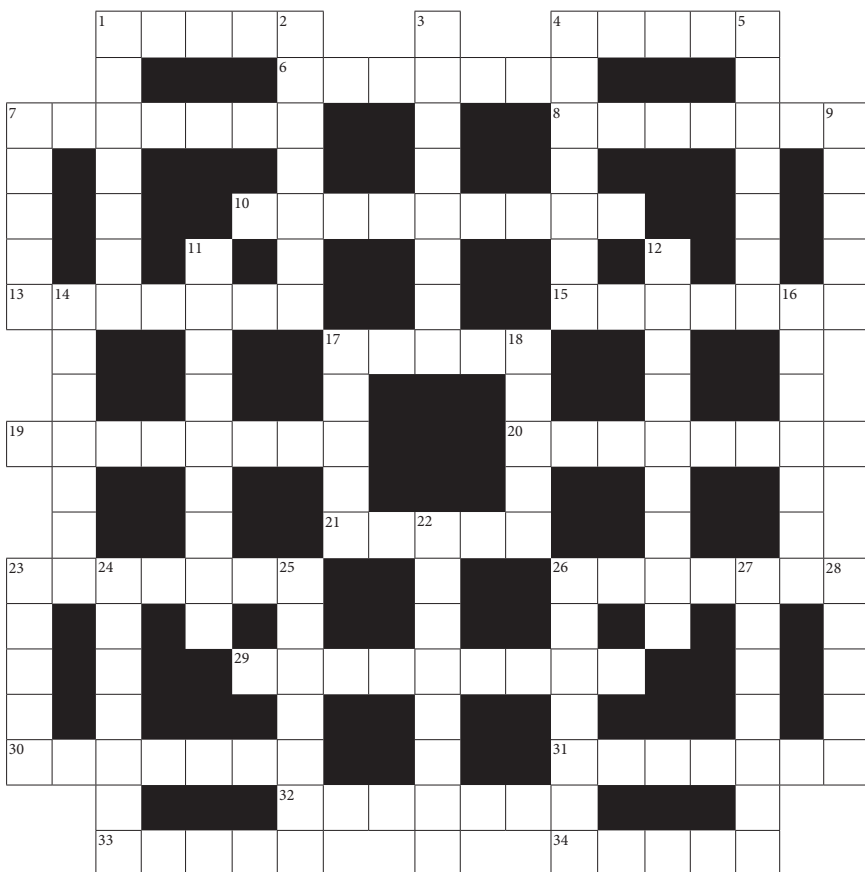
Gurmani un pavāri, lielie gastronomi
Šoreiz kā vēl it nekad,
Liekas, stāv man klāt
Pie šī darba priecīgā it kā čakli gnomi
Un man palīdz griezt, un tad
Kopā jaukt labprāt.

– Ievēro, – tā saku sev, etiķi kad leju,
Samēro it visur tu,
Tad tev meistargods! –
Un te pēkšņi paskatos un no sirds es smeju:
Piegriezts ir ar rasolu
Milzīgs zelta pods!

No krājuma "Dziesmas par labu dzīvošanu"

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

3. Tauriņziežu dzimtas krūms vai neliels koks.
4. Ietvarlīstes. 5. Neizpaužama. 7. Vācu matemātiķis, astronoms, fiziķis (1777-1855). 9. Mūžzaļš arāliju dzimtas krūms. 11. Viss pastāvošais. 12. Segtas nestuves, ko dažās austrumu zemēs lieto kā pārvietošanās līdzekli. 14. Mēneša pirmās dienas nosaukums senajiem romiešiem. 16. Nelieli nodalījumi somās. 17. Profesija. 18. Jupitera pavadoņi. 22. Novecojis sieviešu svārku nosaukums. 23. Aukstais šaujamierocis. 24. Kādas valodas vārdu krājums. 25. Galda piederums. 26. Pilsēta ASV dienvidos. 27. Iekšējs. 28. Profesija.

Krustvārdu mīklas (Nr.22) atrisinājums

Līmeniski. 1. Numismāts. 6. Kino. 7. Upes. 9. Tālskatis. 10. Lote. 12. Rakurs. 13. Asis. 18. Vaive. 19. Traps. 21. Opera. 22. Aforisms. 23. Kompresē. 25. Ārija. 26. Araks. 27. Troja. 28. Skat! 30. Apdaiks. 33. Osis. 37. Alabastrs. 38. Sets. 39. Vats. 40. Specifika.

Stateniski. 1. Nota. 2. Malta. 3. Sakautas. 4. Āmtes. 5. Sust. 6. Kito. 8. Sedi. 10. Leviatāns. 11. Trilogija. 14. Skeletons. 15. Skaģeraks. 16. Debijas. 17. Kompots. 19. Temza. 20. Snobs. 24. Nagasaki. 29. Kuks. 31. Plate. 32. Kūtri. 34. Ikss. 35. Bass. 36. Asva.

Līmeniski. 1. Plašs saviesīgs sarikojums ar dejām. 4. Vācu zoologs (1829-1884). 6. Kūrortpilsēta Lietuvā. 7. Ātrgaitas motorlaivas. 8. Apdzīvota vieta Grobiņas novadā. 10. Cilvēks, kas prot daudz valodu. 13. Mugurkaulnieka ķermeņa kaulu un skrimšļu kopums. 15. Vertikāla šachta pazemes komunikāciju vizuālai kontrolei. 17. Amariņu dzimtas augs ar biežām, gaļīgām lapām. 19. Nelabvēlīga, neatsaucīga. 20. Platās ielas, kas abās

pusēs apstādītas ar kokiem (Francijā, Anglijā, ASV). 21. I. Kālmāna operete. 23. Karpu dzimtas zivis. 26. Decimāllogaritmā daļa aiz komata. 29. Nocietināts un speciāli sagatavots rajons kaņšpēka izvēršanai uzbrukumā. 30. Lielupes pieteka. 31. Nākotnes nodomi. 32. Gramatikas kategorija. 33. Periodiskais izdevums. 34. Gaujas pieteka.

Stateniski. 1. Beļģijas galvaspilsēta. 2. Literāra darba pamatdaļai pievienots nobeigums

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"

Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktenardzs.lv

MARIKA SELGA

ASV sūtņi Kolmens un jautājums: letiņi vai latvieši?

Amerikas Savienotās Valstis atzina Latvijas Republiku 1922. gada 28. jūlijā. Pirmais ASV ārkārtējais sūtņis un pilnvarotais ministrs Frederiks Viljams Bakus Kolmens (*Frederik William Backus Coleman*) Latvijā ieradās 1922. gada 8. novembrī. Viņa atbildībā bija arī attiecības ar Lietuvu un Igauniju. Viens no jautājumiem, ko nācās risināt jaunajam vēstniekam, bija jautājums par valstu nosaukumiem, kā arī skaidrot, vai Latvijā dzīvo letiņi vai latvieši.

Divdesmitā gadsimta divdesmitie gadi bija plašu pārmaiņu laiks Eiropas ģeopolitiskajā situācijā. Tika atjaunotas agrāk pastāvējušas vai tika veidotas jaunas, nebijušas valstis, un tās vajadzēja ierakstīt pasaules kartē. Pasaulei nācās pierast, ka vairs nebūs Krievijas un tās Baltijas provinču, bet gan Somija, Igaunija, Latvija un Lietuva. Līdz brīdim, kad katra no tām tika atzīta *dejure*, no pārstāvjiem bija jāskaidro, kāpēc tās ir atšķirīgas, kāda ir to vēsture un attīstības plāni. Viena no teritorijām, kuŗā veidojās sava valsts, bija Latvija.

Latvijas vārds angļiski runājošā vidē nebija pietiekami zināms. Amerikā priekšstats par Latviju un tās iedzīvotājiem bija balstījies vispirms jau uz tajā dzīvojošo latviešu veidotā priekšstata.

Ņemot vērā zviedru un vācu valodas ietekmi, latvieši tika dēvēti par *Letlanders* un *Letts*. Piemēram, 1892. gadā Filadelfijā dibinātā latviešu biedrība tika dēvēta par *Philadelphia Society of Free Letts*. 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā dibinātās latviešu organizācijas sevis apzīmēšanai izmantoja vārdu *Lettsish*. Piemēram, *First Lettsish Baptist Church* Filadelfijā. Lidzīgas baptistu kopienas veidojās Bostonā, Čikāgā, Klivlandē, Ņujorkā. Veidojās politiskas grupas kā *Lettsish Federation of the Socialist Labor Party*, kuŗa darbojās līdz 1911. gadam. Tirdzniecības attiecību veicināšanai tika izveidota *American-Lettsish Commercial League*. ASV izveidoto organizāciju apvienība tika dēvēta *The Lettsish National League of America*.

Arī laikrakstos tika izmantoti vārdi *Lettsland*, *Lettsish*. Piemēram, 1918. gada 22. jūlijā *The New York Times* rakstā "Germanizing Russians. Teaching of German Substituted for Russian in Lettsland" tiek norādīts, ka 1918. gadā apmācība atļauta tikai vācu valodā. Vārds "Latvija" (*Lettsland*) ir izvītrots no mācību grāmatām. Kurzēmē par skolotājiem tiek nozīmēti vācieši, kuri nesaprot ne vārda *Lettsish*.

1919. gadā, tajā pašā laikrakstā (*The New York Times*) rakstos par notiekošo Latvijas teritorijā, Latvija ir apzīmēta kā *Lettsia*. Piemēram, 1919. gada 8. oktobrī rakstā *Gade going to post in Baltic provinces*, norādīts, ka Džons Aleins Geida būs ASV komisijas vadītājs "Esthonia, Lettsia and Lithuania". Pat Latvijā rezidējošs žurnālists Valters Džurantijs Latviju dēvēja par *Lettsia*. Piemēram, 1919. gada 24. novembrī rakstā *Germans in Lettsia steal, burn, slay as they retreat*.

Aprakstot notikumus Latvijas teritorijā, tika izmantotas dažādas kartes. Attēli no 1919. gada 12. oktobra *Chicago Tribune* un 1919. gada 18. oktobra *The New York Times*

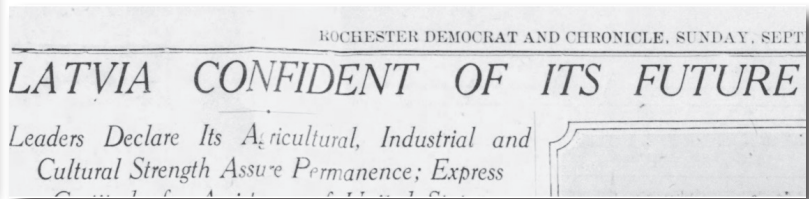
Attēli no 1921. gada *Saskatoon Daily*, 1920. gada 4. jūnija *The Chattanooga News* un 1919. gada 2. septembra *Knoxville Sentinel*

Latvieši tika dēvēti par *letiem* un valstvi par *letiņu* politiķiem.

1921. gadā Arthur Brown Ruhl grāmatā *New masters of the Baltic*, nodaļu par Latviju tā arī sāk: *a certain amount of confusion in regard to Latvia and the Letts is a mere matter of names. Latvia, Lettsland, Livonia, Livland, Courland and Latgale, are among the names used in reference to a little country only about a half of Switzerland*. Proti: zināms sajukums attiecībā uz Latviju un letiņiem ir tikai vārdu jautājums. Latvija, *Lettsland*, *Livonia*, *Livland*, *Courland* un *Latgale* ir starp nosaukumiem, kas izmantoti, atsaucoties uz šo mazo valsti, kas ir tikai apmēram puse no Šveices.

1922. gadā ASV konsuls savās atskaitēs, piemēram, ziņojumā par Rīgas pilsētas budžetu 1922. gadam, ziņo par "letiņu rubļiem" (*Lettsish roubles*).

1922. gada augustā Latvijas Ārlietu ministrija bija konstatējusi, ka pastāv problēmas pasta sūtījumu saņemšanā, jo sūtījumos mēdzot lietot nosaukumus gan *Lettonia*, gan *Latvia*. Esot bijuši gadījumi, ka ASV pasta nodaļās nav pieņemti pasta sūtījumi, ja tie bijuši adresēti uz *Latvia*. Latvijas puse skaidroja, ka 1921. gada 4. novembrī ir nolēmusi angļu valodā lietot nosaukumu *Latvia*, par ko informēta arī Starptautiskā pasta savienība Šveicē. Diemžēl šīs organizācijas publikācijā *Union Postal* No.4/1922, arī angļu valodā

Attēls no 1923. gada 30. septembra *Rochester Democrat and Chronicle*

Latvijas nosaukums bijis ierakstīts *Lettonia*. Kopš tā brīža šī kļūda labota. Latvijas puse lūdza ASV pārstāvjus informēt ASV pastu, ka turpmāk izmantojams nosaukums *Latvia*.

1922. gada 28. novembrī, ASV Valsts departamenta pārstāvji lūdza sūtņi Frederiku Viljamu Bakus Kolmenu noskaidrot, kā tad pareizi jāraksta jauno Baltijas valstu nosaukumi angļu valodā un

kā identificējamās personas, kas tur dzīvo. Piemēram, Igaunijas gadījumā līdz 1922. gadam tika izmantota rakstība, kuŗā tika lietots *th*, proti, *Esthonia*, taču 1922. gadā tika izmantota arī vārds *Estonia*. Lietuvas gadījumā nebija skaidrības, kā lietuvieši sevi sauc lietuviešu valodā. 1923. gada janvārī Igaunijas ārlietu ministrija apstiprināja, ka valsti nav vienota uzskata, kā angļu valodā rakstāms valsts nosaukums, taču lēmuma pieņemšanai tika izveidota komisija. Komisija bija lēmusi, ka turpmāk tiks lietota rakstība bez *th*.

Par Latviju bija šādi jautājumi par rakstību angļu valodā: 1) valsts: *Latvia or Lettonia*, 2) valoda: *Lettsish*, 3) tauta: *Letts or Latvians*.

1923. gada 8. janvārī sūtņis konfidenciali ziņoja Valsts sekretāram, ka galvenā diskusija ir par vārdu *Letts* vai *Latvian* lietošanu. Senāk lietotais vārds "letiņš" Latvijā tiek uztverts kā nievājošs apzīmējums (*not in good repute*) un kur vien iespējams, tiek aizstāts ar vārdu "latvieši". Ārzemnieku pieņēmums, ka ar terminu "letiņš" apzīmē etnisko grupu, bet ar terminu "latvieši" apzīmē Latvijas iedzīvotājus, ir kļūdaini.

Pēc šiem komentāriem ASV puse ir centusies ievērot Latvijai pieņemamo nosaukumu *Latvia* un tautas nosaukumu *Latvians*.

Latvijas valdība 1923. gada 9. augustā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.116 "Rīkojums par Latvijas nosaukumu svešās valodās" noteica, ka Latvijas oficiālais nosaukums angļu valodā ir *Latvia*.

Vēlreiz norādi, ka angļu valodā Latvija apzīmējama kā *Latvia*, sūtņis Kolmens Valsts departamentam nosūtīja 1923. gada 14. augustā.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

- Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.
- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Laika Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi LAIKS

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejīgā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komercīlie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Pasūtīniet digitālo **Brīvā Latvija** laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu, uzvārdu,

e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsi Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

LBS ĢENERĀLSEKRETĀRS –
KASPARS CIPRUS

Latvijas Basketbola savienības (LBS) valde LBS ģenerālsēkretāra amatā apstiprinājusi bijušo valsts vienības spēlētāju, Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta departamenta ekspertu Kasparu Ciprusu. Viņš pienākumus sāks pildīt tuvākajā laikā pēc darba pienākumu izbeigšanas IZM, vēsta organizācija.

Raimonds Vējonis un Kaspars Ciprus // Foto: LETA

Ciprus (38) dzimis Rēzeknē. No 1998. līdz 2015. gadam profesionāls basketbolists, spēlētājs Latvijas, Itālijas, Slovēnijas, Polijas, Spānijas, Apvienoto Arābu Emirātu, Igaunijas un Lietuvas klubos. Spēlētājs Latvijas U-18, U-19 un U-20 izlasēs, no 2000. līdz 2008. gadam aizvadījis 87 spēles valsts vienībā, pārstāvējis Latviju 2001., 2005. un 2007. gada Eiropas čempionātos. Jaunajam LBS ģenerālsēkretāram ir maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā un basketbola trenera sertifikāts, 2018. gadā Ciprus absolvēja FIBA Europe izglītības programmu *Time out*.

LATVIJAS BASKETBOLISTI
PIEDALĪSIES
BALTIJAS CEĻA KAUSĀ

Latvijas vīriešu basketbola izlase jūlijā beigās Tallinā piedalīsies *Baltijas ceļa* kausa izcīņā, kur spēkosies ar Igaunijas un Lietuvas valsts vienībām. Latvijas Basketbola savienība ziņo, ka Baltijas valstu izlases Tallinā savā starpā spēkosies no 24. līdz 26. jūlijam. Turnīrs norisināsies par godu Igaunijas basketbola simtgadei.

“Atsaucāmie kaimiņu uzaicinājumam, kaut gan pagaidām nav iespējams precīzi pateikt, kurī spēlētāji jūlijā beigās varēs piedalīties valsts vienības spēlēs. Joprojām ir daudz nezināmo par tuvāko nākotni, tomēr, ja turnīrs notiks, šīs spēles noderēs gan pieredzējušiem basketbolistiem, gan tuvākajiem rezervistiem, gan jaunajiem,” LBS citē izlases galvenā trenera Roberta Štelmačera teikto. Latvijas izlase uzsāks koptreniņus, strādājot pa-

matā ar fizisko sagatavotību un basketbola elementiem.

BASKETBOLISTS
ČAVARS PĀRCEĻAS
UZ BALTĶRIEVIJU

Latvijas basketbolists Klāvs Čavars noslēdzis līgumu ar Baltkrievijas klubu Minskas *Cmoki*, vēsta kluba mājaslapa tīmeklī.

Klāvs Čavars

24 gadus vecais un 206 centimterus garais basketbolists iepriekšējo sezonu aizvadīja “Ventspils” rindās, bet šī viņam nebūs pirmā pieredze aiz Latvijas robežām. Čavars ir dzimis un audzis Ventspilī, bijis gan vietējās sporta skolas “Spars”, gan arī “Ventspils Augstskolas” komandas spēlētājs. Savas profesionālās basketbolista gaitas Čavars sāka 2015./2016. gada sezonā, kad pievienojās Liepājas komandai, aizvadot ļoti labu sezonu un tika atzīts par līgas progresējošāko spēlētāju. Pēc tam Čavars devās leģionāra gaitās, pievienojoties Spānijas vienības klubam *Gran Canaria* sistēmai, bet sezonas vidū tika izīrēts Turcijas klubam *Perthviyal Gencilik*. Aizpērn Čavars atgriezās Latvijā un pievienojās *VEF Rīga* komandai, kurā aizvadīja divas sezonas.

KRISTAPS ZUTIS
NĀKAMĀS CĪŅAS GAIDĀS

Latvijas smagā svara bokseris Kristaps Zutis (7-1-2, 7 KO) savu nākamo profesionālā boksa cīņu aizvadīs 11. jūlijā Kandavā notiekošajā *TM Fighting Ring* pasākumā, kurš notiks ārtelpās zem klajas debess.

Šobrīd pasākuma organizatori nav izziņojuši atpazīstamā Lat-

vijas smagsvara pretinieka vārdu, taču skaidro, ka tas būs kāds bokseris no tuvākajām ārzemēm.

PČ-2021 RĪGĀ
CER UZ VISMĀZ
75 000 LĪDZJUTĒJIEM
NO ĀRZEMĒM

2021. gada hokeja pasaules čempionāta organizēšanas komitejas Rīgā vadītājs Edgars Buncis atklāj, ka šī notikuma rīkošanas rezultātā valsts varētu iegūt vismaz piecus vai sešus miljonus eiro. Tas būs atkarīgs no tā, vai ieradīsies līdzjutēju pūļi no ārzemēm un vai izdosies piepildīt tribīnes, lasāms žurnālā *SestDiena*.

Latvijas hokeja līdzjutēju “akcija” // Foto: IIHF

Mērķis ir aizvadīt sekmīgu pasaules čempionātu arī no ekonomiskā viedokļa. Šajā sakarā tagad grūti kaut ko prognozēt koronavīrusa pandēmijas dēļ, taču domājams, ka minētajam aspektam kaut kāda ietekme būs arī nākamā pavasar. Šobrīd netiek izskatīta iespēja turnīru aizvadīt bez līdzjutējiem tribīnēs. Tiek lēsts, ka biļešu tirdzniecība varētu sākties oktobra sākumā.

VOLEJBOLA
FEDERĀCIJAS KURSI

10. jūnijā pirmo reizi norisinājās Latvijas Volejbola federācijas organizētie neklātienas treneru kursi. Neklātienas kursos piedalījās vairāk nekā 120 dalībnieku, un jaunais formāts sniedza iespēju pieaicināt augstas raudzes speciālistus kā Raineru Vasiljevu no Igaunijas un Uģi Krastiņu, kurš šobrīd dzīvo Somijā.

Uģis Krastiņš

Kursu laikā dalībnieki varēja iepazīties ar ilggadēja Igaunijas vīriešu izlases un tagad Igaunijas sieviešu izlases trenera Rainera Vasiljeva pieredzi. Viņš dalījās ar savu redzējumu par mūsdienu volejbola tendencēm veiksmīgai spēlei un dažādiem spēles elementiem – uzbrukumam un servei. Kā arī ar ieteikumiem modernai treniņu organizēšanai. Lai arī gados jauns, Rainers ir jau uzkrājis lielu pieredzi trenera ampluā. Pēc vairākām sezonām Igaunijas vīriešu klubos viņš sezonu pavadīja Šveicē un kopš 2018. gada ir trenera palīgs Polijas klubā *Cuprum Lubin*.

AR DALĪBNIIEKU REKORDU
SĀKUSIES LATVIJAS
KAUSA SEZONA ŠOSEJAS
RITENBRAUKŠANĀ

Ar “Valkas četrciņas” velobraucieniem sākusies 2020. gada Latvijas kausa sezona šosejas riteņbraukšanā, vēsta Latvijas Riteņbraukšanas federācija. 87 kilometru garajā sporta braucienā, kurā kopumā startēja 160 dalībnieki, triumfēja Igaunijas riteņbraucējs Jonass Kurits, bet labākais no latviešiem bija Andris Vosekalns, finišējot devītais. Sievietēm Lijai Laizānei otrā vieta. “Valkas četrciņas” velobraucienis bija pirmās oficiālās šosejas riteņbraukšanas sacensības Latvijā 2020. gadā. Ņemot vērā, ka joprojām nenotiek starptautiskā līmeņa UCI kategorijas velobraucieni, Valkā startēja ne tikai Latvijas elites, amatieru un jaunatnes grupu braucēji, bet arī kupls

skaits riteņbraucēju no Igaunijas un Lietuvas. Kopumā startēja 250 dalībnieki.

DAŽOS VĀRDOS

• Par 2021. gada pasaules hokeja čempionāta (PČ), kas nākamgad norisināsies Rīgā un Minskā, oficiālo sadarbības partneri kļuvusi Latvijas informācijas tehnoloģiju kompanija *dots*, informēja Latvijas Hokeja federācija.

• Visas 23 komandas pieteikušās dalībai Kontinentālās hokeja līgas (KHL) 2019./2020. gada sezonas turnīrā, intervijā līgas preses dienestam sacīja KHL prezidents Aleksejs Morozovs. Aizvadītajā sezonā turnīrā startēja 24 vienības, bet aprīļa sākumā Vladivostokas *Admiral* komanda paziņoja, ka taupības nolūkā nākamajā sezonā nespēlēs KHL.

• Pārceltā Latvijas Olimpiskās komitejas (LOK) Ģenerālās asamblejas pārskata – vēlēšanu sesija norisināsies 2020. gada 10. jūlijā, informēja LOK. Ņemot vērā vīrusa ierobežošanas un piesardzības pasākumus, LOK Ģenerālās asamblejas pārskata – vēlēšanu sesijā piedalīties varēs tikai LOK biedru – Olimpisko sporta veidu federāciju un Latvijas Olimpisko kluba divi pilnvaroti pārstāvji, kā arī izvirzītie kandidāti ievēlēšanai par LOK individuālajiem locekļiem.

P. Karlsons

Fonds “Namejs” aicina ikvienu dot savu ieguldījumu, lai varam atbalstīt veterānus, karavīrus un viņu ģimenes!

ATCERIES SAVĒJOS!

Valsts aizsardzības un patriotisma fonds “Namejs”
Reģ. nr. 40008240249
Konta nr. SWED bankā
LV45HABA0551040447334

Pievienosimies arī mēs!

Skatiet arī sociālajos tīklos:

www.facebook.com/FondsNamejs

MATĪSS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

PAZIŅOJUMI

VĀCIJA

Minster, LCM, Salzmannstr. 152, 48159 Münster, 21. jūnijā plkst. 10:30 Vasaras dievkalpojums ar visu nepieciešamo pie-

sardzību. Kalpos Lilija Tenhāģena. Pēc dievkalpojuma varēsīm uz atstatumu parunāties. Visi mīļi gaidīti!